

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

ННІ/факультет інститут економіки та бізнес-освіти

Кафедра фінансів і бухгалтерського обліку

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Форма навчання заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Якушки Іуліанії Олександрівни

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

на тему Оцінка активів і пасивів підприємства

(повна назва теми)

за матеріалами ПрАТ «Полтавський ГЗК»

(повна назва бази дослідження)

науковий керівник к.е.н., Смирна О.В.

(наук. ступінь, вчене звання)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Робота допущена до захисту в ЕК

Протокол засідання кафедри

від 16 червня 2025р. № 13

Завідувач кафедри

(підпис)

к.е.н., доцент

Наук. ступінь, вчене звання

О.В.Неізвестна

Ініціали, прізвище

ЗАЯВА

Я, Якушка Іуліанія Олександрівна,
засвідчую, що кваліфікаційна бакалаврська робота на тему:

«Оцінка активів і пасивів підприємства»

написана мною самостійно. Робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

01.06.2025р.
дата

підпис

І.О. Якушка
ініціали, прізвище

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

ННІ/факультет	<i>інститут економіки та бізнес-освіти</i>
Кафедра	<i>фінансів і бухгалтерського обліку</i>
Спеціальність	<i>072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</i>
Форма навчання	<i>заочна</i>

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри _____ *О.В.Неізнестна*
(підпис)

(Прізвище, ініціали)

« 04 » квітня 2025 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ

1. Тема роботи _____ Оцінка активів і пасивів підприємства _____

Керівник роботи _____ *Смирна Ольга Володимирівна, к.е.н.*
затверджені наказом закладу вищої освіти від « 04 » квітня 2025 р. № 229-ст

2. Строк подання здобувачем роботи до «07» червня 2025 р.

3. Зміст кваліфікаційної роботи, об'єкт, предмет та мета дослідження:

Розділ 1.

Розділ 2.

Розділ 3.

Об'єкт дослідження: процес оцінки активів та пасивів
приватного акціонерного товариства «Полтавський ГЗК»

Предмет дослідження:
активи та пасиви підприємства

Мета кваліфікаційної роботи:
вивчення понять активів і пасивів підприємства, а також розробка рекомендацій
щодо їх удосконалення в майбутньому

5. Дата видачі завдання «04» квітня 2025р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів КБР	Строк виконання етапів роботи	Відмітка керівника про виконання етапів (дата, підпис)
1	Підготовка розділу 1	до 11.04.2025	10.04.2025р. виконано
2	Підготовка розділу 2	до 02.05.2025	01.05.2025р. виконано
3.	Підготовка розділу 3	до 23.05.2025	22.05.2025р. виконано
4	Отримання відгуку від наукового керівника	до 07.06.2025	06.06.2025р. виконано
5	Подання кваліфікаційної роботи на перегляд завідувачу кафедри	до 10.06.2025	09.06.2025р. виконано
6	Реєстрація завершеної кваліфікаційної роботи	до 13.06.2025	Реєстраційний № «13» червня 2025 р.
7	Попередній захист кваліфікаційної роботи на кафедрі	14.06.2025	виконано
8	Підготовка до захисту в ЕК	до 20.06.2025	виконано

Завдання підготував науковий керівник

_____ (підпис)

Смирна О.В.

_____ (прізвище та ініціали)

Завдання одержав

_____ (підпис)

Якушка І.О.

_____ (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Якушка І.О. Оцінка активів і пасивів підприємства (за матеріалами ПрАТ «Полтавський ГЗК»). – Рукопис.

Кваліфікаційна бакалаврська робота за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Державний університет економіки і технологій. Кривий Ріг, 2025.

Кваліфікаційна робота присвячена вирішенню теоретичних та практичних питань оцінки активів і пасивів підприємства. Визначено сутність активів і пасивів, їх класифікацію, методологію та особливості їх аналізу на підприємстві.

Проаналізовано тенденції розвитку ПрАТ «Полтавський ГЗК», динаміку його основних фінансових показників, а також досліджено динаміку та структуру активів і пасивів, їх складових елементів, а також співвідношення між ними.

В роботі визначені можливі напрями зміцнення фінансового стану базового підприємства, а також надано рекомендації щодо підвищення ефективності використання активів і пасивів ПрАТ «Полтавський ГЗК».

Ключові слова: активи, необоротні активи, оборотні активи, основні засоби, запаси, дебіторська заборгованість, пасиви, капітал, джерела фінансування, власний капітал, позиковий капітал, кредиторська заборгованість.

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ АКТИВІВ ТА ПАСИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	5
1.1 Поняття активів та пасивів, їх значення в діяльності підприємства, склад та класифікація	5
1.2 Методика аналізу активів і пасивів підприємства	19
Висновки до розділу 1	27
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ АКТИВІВ І ПАСИВІВ ПРАТ «ПОЛТАВСЬКИЙ ГЗК»	28
2.1 Характеристика базового підприємства та оцінка його основних показників	28
2.2 Аналіз активів ПрАТ «Полтавський ГЗК»	35
2.3 Аналіз пасивів ПрАТ «Полтавський ГЗК»	42
Висновки до розділу 2	48
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ СТАНУ АКТИВІВ І ПАСИВІВ ПрАТ «Полтавський ГЗК»	51
3.1 Напрями зміцнення фінансового стану ПрАТ «Полтавський ГЗК»	51
3.2 Рекомендації щодо підвищення ефективності використання активів і пасивів ПрАТ «Полтавський ГЗК»	61
Висновки до розділу 3	69
ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Сьогодні, як ніколи раніше, питання досягнення та підтримки стабільного фінансового стану є надзвичайно актуальним для кожного підприємства. Стабільність фінансового стану в значній мірі залежить від доцільності та ефективності використання різних джерел фінансування, що відображається у структурі капіталу підприємства. Ця структура визначає багато аспектів, не лише фінансової, а й операційної та інвестиційної діяльності. Вона впливає на рентабельність активів і власного капіталу, формує систему коефіцієнтів фінансової стійкості та платоспроможності, а також визначає співвідношення прибутковості та ризику в процесі розвитку підприємства.

Крім того, для ведення господарської діяльності кожне підприємство повинно мати певне майно, яке належить йому на правах власності або володіння. Усе майно, що відображене в балансі підприємства, називається його активами. Структура та ефективність використання активів безпосередньо впливають на фінансовий стан підприємства, його платоспроможність, обсяги доходу та рентабельність діяльності. Таким чином, різноманітність форм джерел фінансування та напрямків їх використання підкреслює необхідність аналізу та управління активами і пасивами на кожному підприємстві, що підтверджує актуальність теми випускної роботи.

Дослідженню цієї теми присвятили свої роботи численні вітчизняні та зарубіжні економісти, такі як Бандурка О.М., Бланк І.О., Брігхем Є., Ізмайлова К.В., Кірейцев Г.Г., Лахтіонова Л.А., Мец В.О., Савчук В.П., Суторміна В.М., Терещенко О.О. та інші.

Метою написання цієї кваліфікаційної роботи є вивчення понять активів і пасивів підприємства, а також розробка рекомендацій щодо їх удосконалення в майбутньому. Для досягнення цієї мети визначено наступні завдання:

розкрити економічну сутність активів та пасивів підприємства, визначити їх класифікацію;

охарактеризувати методологічні підходи до аналізу активів та пасивів підприємства;

проаналізувати основні показники базового підприємства та виявити тенденції його розвитку;

провести аналіз активів і пасивів ПрАТ «Полтавський ГЗК»;

визначити можливі напрями зміцнення фінансового стану базового підприємства.

надати рекомендації щодо підвищення ефективності використання активів і пасивів ПрАТ «Полтавський ГЗК».

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є активи та пасиви підприємства. Об'єктом дослідження виступає процес оцінки активів та пасивів приватного акціонерного товариства «Полтавський ГЗК».

У процесі написання роботи використовувалися різні методи дослідження, такі як збір, групування та обробка інформації, графічний, аналітичний та описовий методи, а також методи фінансового аналізу: горизонтальний, вертикальний, порівняльний та метод коефіцієнтів.

Для виконання кваліфікаційної роботи були використані різноманітні джерела інформації, включаючи законодавчі акти, підручники, навчальні посібники, періодичні видання та фінансову звітність реального підприємства.

Ефективність та наочність викладення інформації забезпечуються за допомогою програм операційної системи Windows, текстового редактора Microsoft Word та редактора електронних таблиць Microsoft Excel, а також ресурсів Інтернету.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ АКТИВІВ ТА ПАСИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття активів та пасивів, їх значення в діяльності підприємства, склад та класифікація

Забезпеченість підприємств необхідними фінансовими ресурсами для ефективного ведення господарської діяльності є основою економічної стабільності як самого підприємства, так і країни в цілому. Тому одним із ключових завдань створення сприятливих умов для безперервності відтворювального процесу та розвитку суб'єктів господарювання є пошук оптимальних варіантів забезпечення їх різними фінансовими засобами. Це включає визначення та формування необхідних джерел фінансування, а також напрямків їх ефективного використання.

У сучасних умовах важливо для підприємства чітко визначити активи, які воно контролює, та пасиви, що їх фінансують. Тому доцільно зосередитися на роз'ясненні цих термінів (табл. 1.1).

Економісти та науковці одностайні в розумінні економічної сутності активів підприємства. У економічній літературі термін «актив балансу підприємства» часто замінюється синонімом «майно підприємства». Загальна вартість майна, що перебуває в різних фізичних формах, дорівнює валюті балансу.

У різних країнах існують специфічні особливості групування статей балансу. Наприклад, у США та Канаді в розділі активів спочатку відображаються поточні активи, а потім – постійні. При цьому дотримуються принципу послідовності статей – від найбільш ліквідних до найменш ліквідних активів. У більшості західноєвропейських країн, так само як і в Україні, статті активів балансу організовуються та розміщуються зверху вниз відповідно до

Таблиця 1.1

Наукові підходи до трактування поняття «активи підприємства»

Автори	Активи - це
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому [40]
Бланк І.О.	економічні ресурси, які контролюються підприємством, сформовані за рахунок інвестованого в них капіталу, характеризуються детермінованою вартістю, продуктивністю і здатністю генерувати дохід, постійний оборот яких в процесі використання пов'язаний з факторами часу, ризику і ліквідності [3]
Брейлі Р., Майерс С.	необоротні активи та поточні активи (короткострокові активи, оборотні активи), при чому стверджують, що поточні активи – це такі активи, які підприємство в найближчому майбутньому збирається перетворити в грошові кошти [4].
Ван Хорн Дж. К., Вахович Д.М., Брігхем Є.Ф.	готівка, ліквідні цінні папери, товарно-матеріальні запаси і дебіторська заборгованість (короткострокові активи), в які здійснено інвестицію капіталу, а також відповідні складові необоротних активів, що також потребують інвестування капіталу[5].
Ізмайлова К.В.	“те, що діє”, чим розпоряджається і що використовує підприємство у своїй господарській діяльності [14].
Кнейслер О. В., Квасовський О. Р., Ніпіаліді О. Ю.	економічні ресурси у вигляді майнових цінностей, які використовуються в господарській діяльності з метою отримання прибутку, а відповідно нарощування фінансового потенціалу підприємства, зростання його ринкової вартості та підвищення добробуту власників [18]
Ковальчук Н. О.	сукупність майнових цінностей, які використовуються підприємством для здійснення господарської діяльності з метою отримання від їх використання економічних вигод у майбутньому, характеризуються впливом на їх використання факторів часу, ризику та ліквідності, відображають інвестиційні рішення на підприємстві та певні відносини власності щодо них [20]
Крамаренко Г.О.	виробничий потенціал, який необхідний для ведення виробничої діяльності підприємства і який створює умови для інвестиційної діяльності [22].
Крупка М. І., Ковалюк О. М., Коваленко В. М. та ін.	майно в матеріальній і нематеріальній формах, придбане підприємством за власні або позичені кошти, що перебувають у його розпорядженні та призначені для використання у фінансово- господарській діяльності з метою отримання економічних і соціальних результатів та прибутку [24]
Лахтіонова Л.А.	те, що має вартість, належить підприємству і відображається в активі бухгалтерського балансу. В активів балансу відображається інформація про розміщення капіталу, про вкладення його в конкретне майно, матеріальні цінності, про витрати підприємства, про готову продукцію, про залишки вільної готівки [26].
Момот Т. В., Безугла В. О., Тараруєв Ю. О. та ін; Дема Д. І., Дорохова Л. М., Веленчук О. М.	економічними ресурсами підприємства у формі сукупних майнових цінностей, що використовуються у господарській діяльності з метою одержання прибутку [10, 29]
Петруня Н. В.	результат трансформації в матеріальні, нематеріальні та фінансові цінності капіталу підприємства за допомогою інвестицій [33]
Поддєрьогін А. М., Бабяк Н. Д. Білик М. Д. та ін.	ресурси, контрольовані підприємством, сформовані у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому [34]
Скаско О. І., Майор О. В., Тимчишин- Чемерис Ю. В. та ін.	економічні ресурси, які є його власністю та використовуються ним у процесі господарської діяльності, а в майбутніх періодах очікується отримання прибутку від їх використання [43]
Суторміна В.М.	економічні ресурси компанії, котрі мають принести дохід у результаті очікуваних операцій [50]
Шелудько В. М.	майно в його матеріальній і нематеріальній формах, придбане підприємством за рахунок власних або залучених ресурсів, що перебувають у його розпорядженні та призначені для використання у фінансово-господарській діяльності з метою отримання прибутку [55]

Джерело: систематизовано автором

зростання ліквідності господарських засобів (активів). Ліквідність засобів визначається їх здатністю перетворюватися на грошові кошти (готівку) протягом певного часу [12].

Бланк І.О. виділяє наступні десять сутнісних характеристик активів підприємства як об'єкту управління (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Основні характеристики активів підприємства як об'єкта управління

Джерело: систематизовано автором на основі [3]

У процесі формування та використання активів на підприємстві ключову роль відіграють такі характеристики, як вартість, продуктивність, прибутковість, оборотність та амортизація (табл. 1.2).

Формування активів підприємства може відбуватися на різних стадіях його життєвого циклу, відповідно до трьох основних етапів розвитку:

1) утворення нового підприємства — це найбільш критичний етап формування активів, особливо для великих підприємств. Активи, сформовані на цьому етапі, визначають потребу в стартовому капіталі, умови отримання прибутку, швидкість обертання активів і рівень їх ліквідності.

2) розширення, реконструкція та модернізація діючого підприємства — цей етап є постійним процесом розвитку підприємства в контексті основних

стадій його життєвого циклу. Відновлення та розширення активів підприємства здійснюється відповідно до стратегічних завдань розвитку, з урахуванням можливостей залучення інвестиційних ресурсів.

Таблиця 1.2

Сутнісні характеристики активів

Характеристика активу	Зміст
Вартість	являє собою грошову оцінку активів, за якою вони обліковуються та використовуються в процесі господарської діяльності. Вона впливає на значну кількість аспектів господарської діяльності підприємства: визначає потреби в капіталі та цінову політику підприємства, формує його ринкову вартість, інвестиційну привабливість тощо
Продуктивність	це здатність активів до випуску певного обсягу продукції за одиницю часу у процесі виробничої діяльності. Вона притаманна лише тим видам активів, які безпосередньо приймають участь у виробничому процесі. Носієм продуктивності активи виступають в єдиному комплексі з усіма іншими економічними ресурсами
Прибутковість	виражається через можливість активів генерувати визначений економічний ефект у процесі здійснення господарської діяльності. Генерувати дохід можуть як активи, що безпосередньо приймають участь у виробничому процесі, так і їх окремі види, що задіяні в інвестиційній та фінансовій діяльності суб'єкта господарювання
Оборотність	оборот активів, як процес їх постійного руху, характеризується певними повторюваними циклами. Під циклом обороту активів розуміють процес повного завершення кругообігу їх окремих функціональних груп та видів, в результаті чого вони повертаються до своєї початкової форми
Амортизація	забезпечує ефективне відновлення основних засобів та нематеріальних активів підприємства в процесі їх кругообігу та представляє собою процес поступового перенесення зносу на виготовлену ними продукцію. Властивістю амортизації наділені ті активи підприємства, що неодноразово використовуються підприємством у виробничому процесі

Джерело: систематизовано автором на основі [3, 6, 21]

3) формування нових структурних одиниць діючого підприємства, таких як дочірні підприємства або філії, може відбуватися через нове будівництво або придбання готових активів у формі цілісного майнового комплексу. Прикладами можуть бути приватизація діючого державного підприємства або купівля збанкрутілого підприємства.

Основною запорукою ефективної діяльності підприємства в майбутньому є цілеспрямований підхід до організації та реалізації процесу формування активів.

Основною метою формування активів підприємства є виявлення та задоволення потреби в них для забезпечення операційного процесу, а також оптимізація їх складу для створення умов ефективної господарської діяльності.

В залежності від класифікаційних ознак, активи підприємства поділяються на різні груп (рис.1.2).

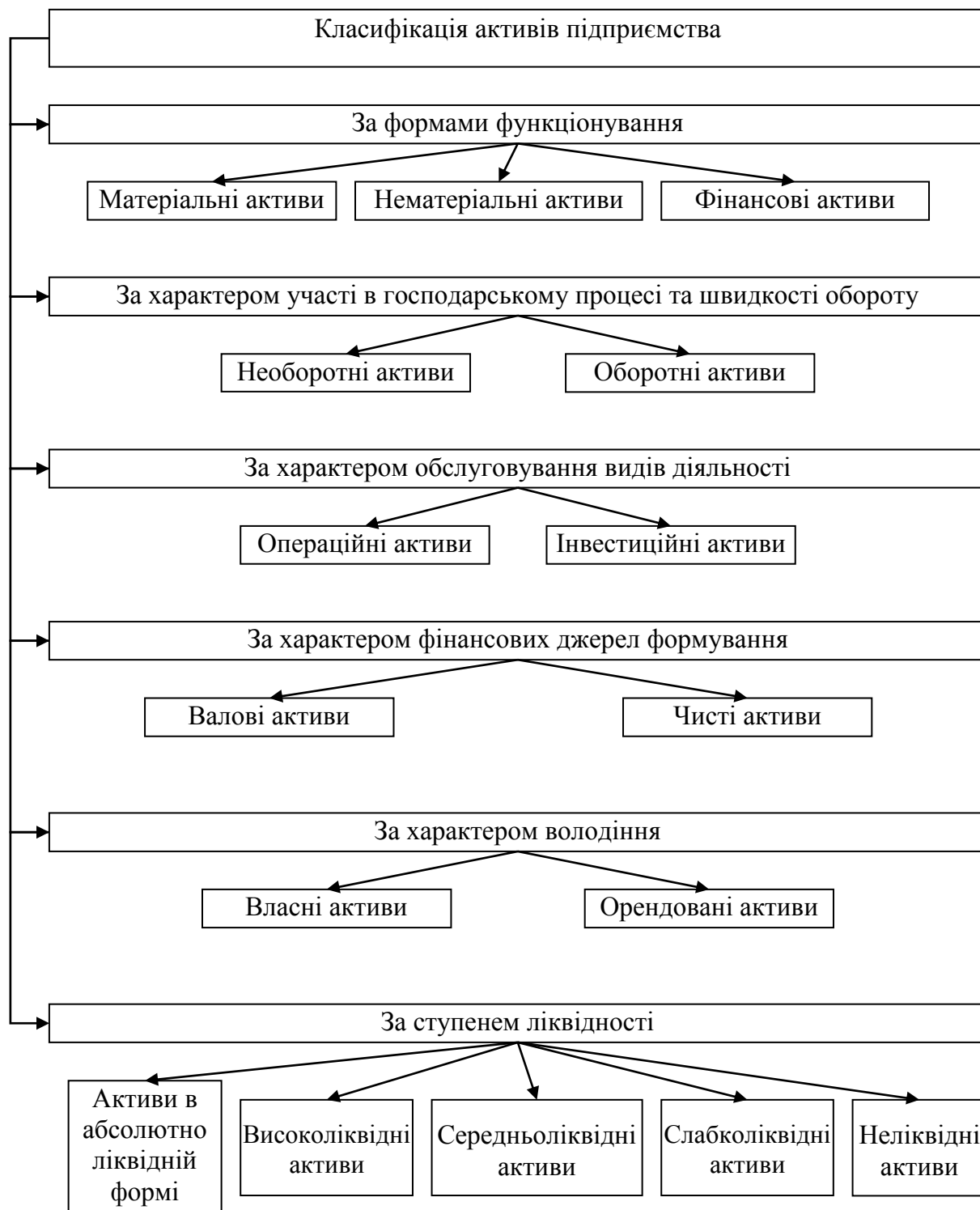

Рис. 1.2. Класифікація активів за основними ознаками

Джерело: систематизовано автором на основі [3]

Згідно Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку №1 «Баланс» до активів підприємства належать:

- необоротні активи;
- оборотні активи;
- необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття.

Згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку «Баланс», необоротні активи – це всі активи, які не є оборотними. Це означає, що до нематеріальних активів не включаються грошові кошти та їх еквіваленти, які не мають обмежень у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації або споживання протягом операційного циклу або протягом дванадцяти місяців з дати складання балансу.

До необоротних активів належать: нематеріальні активи; незавершені капітальні інвестиції; основні засоби; довгострокові фінансові інвестиції; довгострокова дебіторська заборгованість; відстрочені податкові активи; інші необоротні активи.

Згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку «Баланс», оборотні активи охоплюють грошові кошти і їх еквіваленти, а також інші активи, які призначені для реалізації або споживання протягом операційного циклу або протягом дванадцяти місяців з дати балансу. Оборотні активи включають: запаси; векселі одержані; дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги; дебіторська заборгованість за розрахунками; інша поточна дебіторська заборгованість; поточні фінансові інвестиції; грошові кошти та їх еквіваленти; інші оборотні активи.

У статті «Необоротні активи та групи вибуття» відображається вартість необоротних активів та груп вибуття, які утримуються для продажу. Група вибуття — це сукупність активів, що плануються до продажу або відчуження в одній операції, а також зобов'язання, безпосередньо пов'язані з такими активами, які будуть передані (погашені) в результаті цієї операції.

Кожному виду вкладеного капіталу відповідає окрема стаття в балансі. Основне розподілення полягає у поділі всього майна підприємства на основний

капітал (довгостроковий) та оборотний (короткостроковий), з виділенням відповідних елементів (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Схема структури активів балансу підприємства

Джерело: систематизовано автором на основі [12]

Джерелами фінансування активів підприємства виступають пасиви (капітал). Тому розглянемо сутність та класифікацію пасивів підприємства. У сучасній економічній літературі існує ототожнення понять «капітал» та «пасиви», а тому необхідним є дослідження їх змісту та специфічних ознак та розмежуванні даних понять (табл. 1.3).

Отже, у фінансово-науковій літературі капітал розглядається як синтез двох його форм: власного і позичкового, та як пасивна сторона балансу, що відображає сукупність коштів інвестованих в активи підприємства не залежно від статусу інвестора.

Синонімом терміна «пасив балансу підприємства» в економічній літературі виступає термін «джерела фінансування підприємства». У фінансовій звітності вони знаходять своє відображення в звіті за формою №1 «Баланс» у частині, що має назву «Пасив».

Капітал підприємства характеризується не тільки своєю багатоаспектною суттю, але і різноманіттям форм, в яких він виступає. Під загальним поняттям «капітал підприємства» розуміються самі різні його види, що характеризуються в даний час декількома десятками термінів. Все це вимагає їх певної

систематизації. Розглянемо детальніше окремі види капіталу підприємства відповідно до їх основних класифікаційних ознаках. Класифікація капіталу за різними ознаками наведена в додатку А1.

Таблиця 1.3

Наукові підходи до трактування поняття «пасиви або капітал підприємства»

Автори	Пасиви - це
Бутинець Ф.Ф.	перелік джерел фінансування активів. Терміном “пасив” позначаються два поняття: борги кредиторам та вся сума внесених у підприємство капіталів, як власних, так і залучених [5].
Гриньова В.М., Коюда В.О.	зобов'язання підприємства, що об'єднані в балансовому звіті у три основні групи: короткострокові зобов'язання, довгострокові зобов'язання та акціонерний капітал (капітал власника) [11].
Ізмайлова К.В.	фінансові джерела утворення активів: власні та позикові кошти (зобов'язання) [22]
Лахтіонова Л.А.	джерела коштів підприємства [26]
Мец В.О.	відносини підприємства з іншими суб'єктами господарювання, які виникають у зв'язку з виробничою діяльністю, зокрема із залученням коштів. Власне пасив балансу – це сума зобов'язань підприємства, які законодавчо регламентуються за обов'язковістю і пріоритетністю погашення їх. На основі законодавчих актів різним суб'єктам надаються різні права [28].
Нідлз Б., Андерсен Х., Колдуел Д.	зобов'язання, що припускають потенційне зменшення доходів, що виходить із отриманих активів або послуг від інших юридичних осіб, які прийняті даними юридичними особами в результаті раніше проведених операцій, здійснених у минулому [15].
Савчук В.П.	відбиває право власності підприємства на економічні ресурси й складається з капіталу й зобов'язань, які підприємство має перед кредиторами [37].
Сопко В.В.	сума власних і позичених коштів для господарювання, що виражає виробничі (господарські) відносини [45].
Суторміна В.М.	відображають позичені корпорацією кошти [53]
	Капітал - це
Бланк І.А.	загальна вартість засобів у грошовій, матеріальній та нематеріальній формах, інвестованих у формування його активів [3].
Брігхем Є.	необхідний фактор виробництва, він включає компоненти боргу, нерозподілений прибуток, привілейовані акції і звичайні акції [5].
Кірейцев Г.Г.	абстрактна сума фінансових коштів в грошовій формі, що надані їх власником або кредитором господарюючому суб'єкту з метою інвестування і характеризуються юридичними і часовими аспектами [51].
Клименко С.М.	це сукупність матеріальних цінностей і коштів, фінансових вкладень і витрат на придбання прав і привілеїв, необхідних для здійснення його господарської діяльності
Крамаренко Г.О., Чорна О.Е.	фінансові ресурси підприємства, необхідні для організації його господарської діяльності і використовувані в господарському обороті для одержання доходів і прибутку [22].
Опарін В.М.	це сума коштів, спрямованих в основні засоби та обігові кошти підприємства [31].
Поддєрьогін А. М., Бабяк Н. Д. Білик М. Д. та ін.	це кошти, якими володіє підприємство для здійснення своєї діяльності з метою отримання прибутку [34].
Сопко В.В.	власність відповідної фізичної чи юридичної особи на активи: майно і об'єкти (ресурси), які є на підприємстві [45].
Терещенко О.О.	засвідчені в пасивній стороні балансу вимоги на майно, яке відображено в активах, він показує джерела фінансування придбання активів підприємства [46].

Джерело: систематизовано автором

На нашу думку, важливо врахувати та детальніше розглянути класифікаційну ознаку, пов'язану з приналежністю капіталу, оскільки вона допомагає зрозуміти зв'язок між поняттями капіталу та пасивів. У цьому контексті виділяють власний і позиковий капітал.

Власний капітал формується, коли капітал надається на невизначений термін, а інвестор бере участь у прибутках і збитках підприємства. Зазвичай він надається у формі капіталу-відповідальності або капіталу-гарантії, і використовується переважно в ситуаціях, коли підприємство зазнає збитків. Інвестор позикового капіталу несе ризики збитків лише після того, як буде використано власний капітал.

Таким чином, фінансовою основою діяльності будь-якого суб'єкта господарювання є сформований власний капітал. Згідно з Положенням (Стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», власний капітал — це частина активів підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

На діючому підприємстві власний капітал представлений кількома основними формами, які наочно ілюструються на рисунку 1.4.

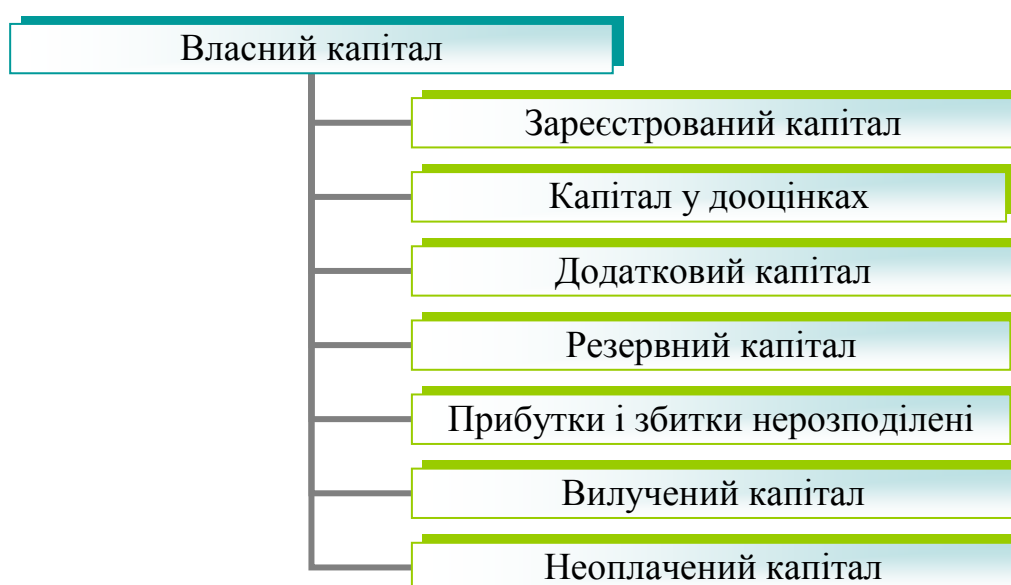

Рис. 1.4. Складові елементи власного капіталу підприємства

Джерело: систематизовано автором на основі [31]

Отже, власний капітал підприємства є перевищенням балансової вартості активів над його зобов'язаннями. Цей показник є одним із ключових індикаторів кредитоспроможності підприємства, а також основою для оцінки його фінансової незалежності, стійкості та стабільності.

Власний капітал має кілька характерних особливостей (табл.1.4):

Таблиця 1.4

Особливості функціонування власного капіталу

Позитивні особливості	Негативні особливості
Простота залучення (прийняття рішень без необхідності одержання згоди інших суб'єктів господарювання).	Обмежений обсяг залучення (обмежені можливості розширення господарської діяльності при сприятливій кон'юнктурі).
Висока віддача за критерієм норми прибутку на вкладений капітал (не потрібна сплата відсотка за кредит).	Невикористання можливості приросту рентабельності власного капіталу за рахунок залучення позикового капіталу.
Зниження ризику фінансової стійкості та банкрутства підприємства.	Висока вартість

Джерело: систематизовано автором на основі [3]

Таким чином, підприємство, яке використовує лише власний капітал, має найвищу фінансову стійкість, але це обмежує темпи його розвитку, оскільки воно не може забезпечити формування необхідного обсягу активів у періоди сприятливої ринкової кон'юнктури та не використовує фінансові можливості для приросту прибутку на вкладений капітал.

Ефективна фінансова діяльність підприємства неможлива без постійного залучення позикових коштів. Використання позикового капіталу дозволяє значно розширити обсяги господарської діяльності, забезпечити більш ефективне використання власного капіталу, прискорити формування різних цільових фінансових фондів і, в кінцевому підсумку, підвищити ринкову вартість підприємства. Варто зазначити, що позиковий капітал іноді називають зобов'язаннями, залученим фінансуванням або залученим капіталом.

Згідно з П(С)БО 11 «Зобов'язання», зобов'язання — це заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій, і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють економічні вигоди.

Зобов'язання можуть бути монетарними та немонетарними. Монетарні зобов'язання відображають суму грошових коштів, що підлягають сплаті кредиторам, тоді як немонетарні зобов'язання стосуються зобов'язань поставити товари або надати послуги визначеної кількості та якості.

У процесі розвитку підприємства, по мірі погашення фінансових зобов'язань, виникає потреба в залученні нових позикових коштів для різних цілей. Класифікація залучених підприємством позикових коштів за основними ознаками наведена в додатку А2.

Позиковий капітал підприємства, залежно від його представлення в балансі, поділяється на довгостроковий і короткостроковий. Політика залучення позикових коштів спрямована на забезпечення найбільш ефективних форм залучення капіталу з різних джерел відповідно до потреб розвитку підприємства. Позикові кошти залучаються на строго цільовій основі.

Основними цілями залучення позикових коштів на підприємстві є:

- поновлення оборотного капіталу до необхідних нормативних значень;
- формування необхідних обсягів інвестиційних ресурсів;
- забезпечення соціально-побутових потреб працівників підприємства.

Основні особливості позикового капіталу можна представити у вигляді таблиці (табл. 1.5):

Таблиця 1.5

Особливості функціонування позикового капіталу

Позитивні особливості	Негативні особливості
Широкі можливості залучення (особливо за наявності гарантії або застави).	Складність залучення (залежність від рішення кредиторів).
Збільшення фінансового потенціалу підприємства за необхідності істотного збільшення темпів зростання обсягу господарської діяльності.	Необхідність надання відповідних сторонніх гарантій (страхових компаній, інших суб'єктів господарювання) або застави.
Можливість збільшення приросту рентабельності власного капіталу (за рахунок забезпечення розширення господарської діяльності).	Зниження норми рентабельності активів (зменшення прибутку підприємства на суму виплачуваних відсотків за кредит).
Низька вартість	Зниження рівня фінансової стійкості підприємства та відповідно зростання ризику банкрутства.

Джерело: систематизовано автором на основі [3]

Отже, використання переважно позикового капіталу дозволяє підприємству значно знизити вартість капіталу, але при цьому суттєво зменшує його фінансову стійкість.

Для забезпечення стабільного, ефективного та стійкого розвитку підприємству необхідно обережно визначити, в яких обсягах залучати власний капітал, а в яких – позиковий, тобто прийняти рішення щодо структури капіталу.

Порівняння власного та позикового капіталу можна проілюструвати за допомогою наступної схеми (рис. 1.5):

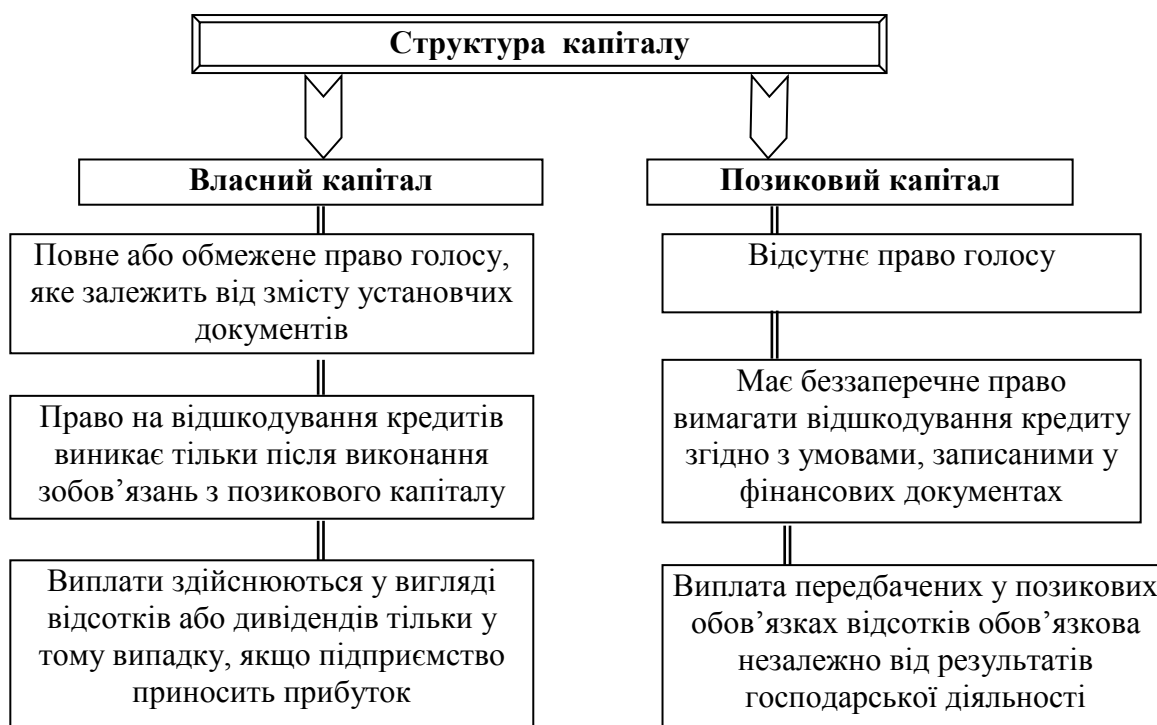

Рис. 1.5. Порівняння власного та позикового капіталу

Джерело: систематизовано автором на основі [44]

Таким чином, підприємство, яке використовує позиковий капітал, має вищий фінансовий потенціал для свого розвитку (завдяки формуванню додаткового обсягу активів) і можливості підвищення фінансової рентабельності діяльності. Однак це також призводить до збільшення фінансового ризику та загрози банкрутства, які зростають у міру збільшення частки позикових коштів у загальному обсязі використаного капіталу.

В цілому формування пасивів суб'єкта господарювання є складним процесом, а їх структура визначається як галузевими особливостями, так і реальними умовами діяльності підприємства.

1.2. Методика аналізу активів і пасивів підприємства

Процес ефективного управління активами та пасивами підприємства, а також розробка нових заходів, неможливий без аналізу стану майна підприємства та джерел його формування за попередні періоди. Основні етапи такого аналізу представлені на рисунку 1.6.

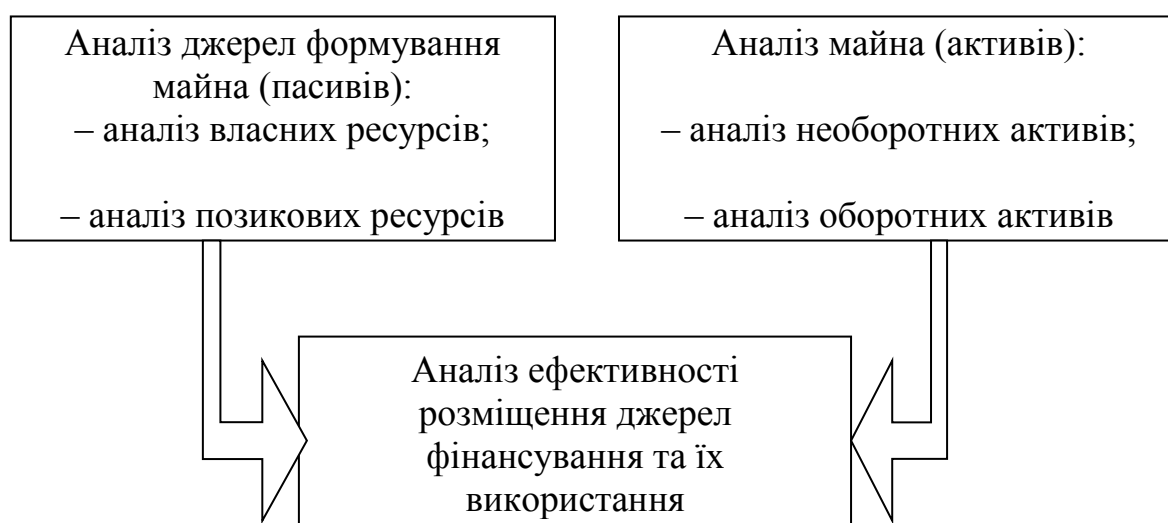

Рис. 1.6. Етапи аналізу активів та пасивів підприємства

Джерело: систематизовано автором на основі [3, 9]

Першим етапом аналізу є дослідження формування фінансових ресурсів, при цьому доцільно окремо оцінити власні та позикові фінансові ресурси.

Аналіз власних фінансових ресурсів підприємства починається з вивчення динаміки елементів власного капіталу. Показниками для аналізу є статті першого розділу пасиву балансу базового підприємства. На цьому етапі визначається, які елементи власного капіталу сформовані, а які відсутні.

Наступним кроком є аналіз структури власного капіталу за елементами, метою якого є виявлення змін у складі цих елементів протягом останніх трьох років для подальшого поглибленого аналізу.

Далі проводиться оцінка динаміки елементів позикових коштів підприємства. Для цього аналізуються статті третього, четвертого та п'ятого розділів пасиву балансу. Потім здійснюється аналіз структури позикового капіталу за елементами з метою виявлення змін, які відбулися протягом останніх трьох років, для подальшої оцінки.

Другим етапом аналізу є визначення напрямків використання сформованих фінансових ресурсів підприємства, тобто оцінка його майна. Спочатку проводиться оцінка необоротного капіталу за його складовими елементами. Для цього використовуються статті першого розділу активу балансу базового підприємства, а потім аналізується структура необоротних активів.

Наступним кроком є оцінка динаміки та структури оборотних активів підприємства, при цьому показниками є статті другого розділу активу балансу.

За необхідності, аналіз на кожному з зазначених етапів може бути поглиблений. Можна детальніше вивчати окремі елементи, їх вплив на підсумкові показники та визначати фактори, що спричинили зміни. Поглиблення аналізу може проводитися як за абсолютними, так і за відносними показниками (коефіцієнтами).

Одна з найважливіших функцій фінансових ресурсів підприємства полягає в забезпеченні стабільності його діяльності в майбутньому. Це пов'язано із загальною структурою підприємства та його залежністю від кредиторів і інвесторів.

Оцінка фінансової стійкості підприємства передбачає об'єктивний аналіз величини і структури активів і пасивів, на основі якого визначається його фінансова стабільність і незалежність, а також відповідність фінансово-господарської діяльності підприємства цілям його статутної діяльності.

Методика аналізу визначається відповідно до коефіцієнтів фінансової

стійкості ліквідного та операційного типу. Коефіцієнти ліквідності розраховуються на основі даних балансу і характеризують дотримання правил фінансування, тобто покриття активів джерелами фінансування. Коефіцієнти операційного типу ж свідчать про здатність підприємства погасити свої борги в результаті генерування грошових потоків.

Далі розглянемо показники фінансової стійкості ліквідного типу, які можна згрупувати на кілька категорій.

Група 1 – показники, що характеризують структуру капіталу, серед яких:

- коефіцієнт автономії, який характеризує фінансову незалежність підприємства від залучених джерел.:

$$Ka = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Пасиви}} \quad (1.1)$$

Цей коефіцієнт відображає частку власного капіталу в загальному обсязі капіталу підприємства. Його значення буде вищим, якщо частка необоротних активів у загальних активах більша, а оборотні активи підприємства обертаються повільніше. Подібні підходи використовуються для обґрунтування критеріїв оцінки коефіцієнтів фінансової стійкості та структури позикових коштів підприємства. Щодо рівня залучення позикових коштів, в міжнародній практиці існують різні думки, але найбільш поширеною є думка, що частка власного капіталу повинна становити не менше 0,5 (50%). Підприємства з високою часткою власного капіталу викликають більшу довіру у кредиторів, оскільки мають вищі шанси погасити свої борги за рахунок власних коштів.

Коефіцієнт мультиплікації капіталу є оберненим до коефіцієнта автономії, тому його нормальне значення має бути вищим, якщо частка оборотних активів більша, а їх обіг швидший. Ці ж підходи можна застосувати для визначення критеріїв оцінки коефіцієнтів загальної заборгованості та співвідношення позикового і власного капіталу.

- коефіцієнт заборгованості характеризує ступінь участі кредиторів у фінансуванні активів підприємства:

$$K_3 = \frac{\text{Залучений капітал}}{\text{Пасиви}} \quad (1.2)$$

- коефіцієнт леверіджу характеризує ступінь кредитного ризику з боку кредиторів, він є основним показником фінансової стійкості:

$$K_4 = \frac{\text{Залучений капітал}}{\text{Власний капітал}} \quad (1.3)$$

Критерії оцінки коефіцієнтів фінансового леверіджу, довгострокового залучення позикового капіталу та структури довгострокових інвестицій залежать від потреб підприємства у зовнішніх джерелах фінансування, вартості фінансових ресурсів та можливостей їх залучення на момент оцінки.

Група 2 – показники, що характеризують структуру активів. До них належить:

Коефіцієнт вартості реального основного капіталу в майні підприємства, який відображає частку реального основного капіталу в загальному майні підприємства та демонструє масштаб підприємницької діяльності:

$$K_{p.o.k.} = \frac{\text{Реальний основний капітал}}{\text{Активи}} \quad (1.4)$$

Наступним є коефіцієнт вартості необоротних активів в сукупних інвестиціях:

$$K_{в.н.а.} = \frac{\text{Необоротні активи}}{\text{Активи}} \quad (1.5)$$

Даний коефіцієнт характеризує питому вагу необоротних активів в майні підприємства.

Не менш важливим є коефіцієнт вартості оборотних активів в майні підприємства, який характеризує питому вагу оборотних активів в майні підприємства:

$$K_{в.о.а.} = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Активи}} \quad (1.6)$$

Наступною групою показників фінансової стійкості є коефіцієнти, які характеризують покриття активів джерелами фінансування:

$$ЧОК = \text{Поточні активи} - \text{Поточні пасиви} \quad (1.7)$$

де ЧОК – чисті оборотні кошти.

ЧОК характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства і показує яка частина оборотних коштів профінансована власними фінансовими ресурсами, довгостроковим позиковим капіталом. Загалом, ЧОК характеризує наявність робочого капіталу на підприємстві.

Наступним показником є власні оборотні кошти:

$$ВОК = \text{Поточні активи} - \text{Поточні пасиви} - \\ - \text{Довгострокові зобов'язання} \quad (1.8)$$

де ВОК - власні оборотні.

ВОК характеризує суму оборотних коштів, профінансовану тільки власними фінансовими ресурсами.

Коефіцієнт маневрування обчислюється як питома вага, оборотного капіталу у загальному обсязі власного капіталу підприємства:

$$K_m = \frac{ВОК (ЧОК)}{\text{Власний капітал}} \quad (1.9)$$

Частка власних фінансових ресурсів в обороті залежить від загального обсягу власного капіталу та суми його іммобілізації в необоротних активах. Таким чином, для підприємств зі складними технологічними процесами та високою часткою іммобілізації власного капіталу критичне значення коефіцієнта маневрування буде нижчим, ніж для підприємств з простішими технологічними умовами.

Коефіцієнт закріплення ВОК (ЧОК) у матеріальних запасах:

$$K_{закр\ddot{e}п} = \frac{ВОК (ЧОК)}{\text{Запаси}} \quad (1.10)$$

Цей коефіцієнт показує, яка частина матеріальних запасів фінансується власним капіталом.

Показники фінансової стійкості операційного типу характеризують фактори використання:

- коефіцієнт покриття витрат по відсотках визначається як відношення чистого прибутку до витрат по відсотках, що показує, у скільки разів прибуток перевищує ці витрати.

- коефіцієнт покриття строкових виплат розраховується як відношення чистого прибутку до суми основного боргу за кредитами та процентів на нього.

- коефіцієнт покриття витрат по відсоткам 2:

$$K = \frac{ЧП * (1 + T) + АВ}{Витрати_по_відсотках} \quad (1.11)$$

характеризує, в скільки разів промисловий потік перевищує витрати по відсоткам;

- коефіцієнт середньої вартості фінансування визначається як відношення витрат по відсотках до суми запозичених коштів. Цей коефіцієнт показує, наскільки дорого обходиться підприємству залучене фінансування в середньому.

Наступним кроком є доцільний аналіз відповідності сформованих фінансових ресурсів та активів, які ними профінансовані, з точки зору їх строковості. Для цього необхідно оцінити ліквідність балансу базового підприємства.

Ліквідність балансу визначається як ступінь покриття зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких в грошову форму відповідає строку погашення зобов'язань. Ліквідність активів — це величина, обернена ліквідності балансу, що характеризує час, необхідний для перетворення активів в грошові кошти.

В залежності від ступеню ліквідності, тобто швидкості перетворення в грошові кошти, активи підприємства поділяються на такі групи: A_1, A_2, A_3, A_4 .

A_1 – найбільш ліквідні активи (грошові кошти підприємства та короткострокові фінансові вкладення).

A_2 – менш ліквідні активи (дебіторська заборгованість строком погашення протягом 12 місяців та інші оборотні активи).

A_3 – середня ліквідність активів. До них належать всі види запасів підприємства, інші оборотні активи, а також витрати майбутніх періодів.

A_4 – неліквідні активи, тобто перший розділ балансу.

Пасиви балансу групуються за терміновістю їх оплати: $\Pi_1, \Pi_2, \Pi_3, \Pi_4$.

Π_1 – найбільш термінові зобов'язання.

Π_2 – менш термінові зобов'язання.

Π_3 – середньо термінові зобов'язання.

Π_4 – нетермінові пасиви.

Ліквідність балансу визначається співставленням значень приведених груп по активу і пасиву. Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо мають місце такі співвідношення:

$$\left\{ \begin{array}{l} A_1 \geq \Pi_1 \\ A_2 \geq \Pi_2 \\ A_3 \geq \Pi_3 \\ A_4 \leq \Pi_4 \end{array} \right.$$

Виконання перших трьох нерівностей автоматично викликає виконання четвертої нерівності, а виконання четвертої нерівності свідчить про дотримання мінімальної умови фінансової стійкості – наявності у підприємства власних оборотних коштів [].

Важливим напрямом дослідження є оцінка ефективності використання ресурсів. Ефективність використання фінансових ресурсів визначається на підставі показників оборотності. загальна формула для розрахунку коефіцієнта оборотності має вигляд:

$$K_o = \frac{\text{Чиста виручка від реалізації}}{\text{Середньорічна сума активів}} \quad (1.12)$$

Коефіцієнт оборотності показує, скільки разів протягом року відбувається обіг активів або скільки чистої виручки припадає на одиницю відповідного ресурсу. Зниження значення цього коефіцієнта наприкінці звітної періоду в порівнянні з початковим значенням свідчить про уповільнення обороту. Прискорення оборотності дозволяє зменшити потребу в певних активах і використовувати вивільнені кошти для збільшення обсягу виробництва.

Загалом, швидкість обороту активів підприємства є важливою характеристикою його фінансової політики: чим вища швидкість обороту, тим ефективніше працює підприємство. Тому абсолютне або відносне зростання активів може свідчити не лише про розширення виробництва або вплив інфляційних факторів, але й про уповільнення їх обороту.

Коефіцієнти оборотності також розраховуються для окремих складових активів і пасивів.

Коефіцієнт рентабельності всього використовуваного капіталу. По своєму чисельному значенню він відповідає коефіцієнту рентабельності сукупних активів, тобто характеризує рівень економічної рентабельності:

$$ROA = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна сума активів}} * 100\% \quad (1.13)$$

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу характеризує досягнутий рівень фінансової рентабельності підприємства, та є одним з найважливіших, оскільки він служить одним з критеріїв формування оптимальної структури капіталу:

$$ROE = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна сума власного капіталу}} * 100\% \quad (1.14)$$

Характер змін вказаних показників в динаміці дозволяє оцінити тенденції ефективності використання активів та пасивів підприємства.

Висновки до розділу 1

Під активами розуміються всі матеріальні та нематеріальні цінності підприємства, в які вкладено капітал, і які використовуються для здійснення господарської діяльності. Вони знаходять своє відображення в звіті за формою №1 “Баланс” у частині, що має назву “Актив”. Синонімом до терміну “Активи” виступає майно підприємства. Існує багато класифікаційних ознак активів. Серед головних слід назвати класифікації активів за формами функціонування капіталу, характером участі у господарському процесі та швидкістю обороту, характером обслуговування окремих видів діяльності, характером фінансових джерел формування, характером володіння, ступенем ліквідності тощо.

Пасиви (або капітал) – це зобов’язання підприємства, що виникають внаслідок попередніх подій і оплата яких очікується в результаті вибуття ресурсів, що містять економічну вигоду. Вони знаходять своє відображення в звіті за формою №1 “Баланс” у частині, що має назву “Пасив”. Капітал підприємства класифікують за різними ознаками. В цілому пасиви підприємства за належністю розділяються на власний та позиковий капітал, які мають свої позитивні та негативні особливості, що необхідно враховувати під час формування джерел фінансування підприємства.

Сучасна наука виокремлює декілька етапів аналізу активів та пасивів підприємства. Спочатку передбачається оцінка динаміки загального обсягу і основних складових елементів майна та джерел його формування; визначаються співвідношення між необоротними та оборотними активами, а також між власним і позиковим капіталом і їх тенденції; а також досліджується структура всіх активів і пасивів.

Наступним кроком розглядається система коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства, яка визначена структурою його пасивів. Також оцінюється ефективність використання капіталу в цілому і окремих його елементів за допомогою коефіцієнтів рентабельності, оборотності тощо.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ АКТИВІВ І ПАСИВІВ ПРАТ «ПОЛТАВСЬКИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ»

2.1. Характеристика базового підприємства та оцінка його основних показників

ПрАТ «Полтавський гірничо-збагачувальний комбінат» розташоване в місті Горішні Плавні і є найбільшим українським експортером залізорудних окатків до Європи. Комбінат надає повний технологічний цикл – від видобутку сирової руди до виробництва залізорудних окатків.

Комбінат розпочав свою діяльність у 1970 році під назвою Дніпровський гірничо-збагачувальний комбінат, а сучасну назву отримав у 1981 році. 30 грудня 1994 року наказом № 401 Міністерства промисловості України було затверджено відкритий акціонерний товариства «Полтавський гірничо-збагачувальний комбінат» (ВАТ «Полтавський ГЗК») шляхом перетворення Полтавського державного ГЗК у відкрите акціонерне товариство відповідно до указу президента України № 210 від 15 червня 1993 року «Про корпоратизацію підприємств». Установником ВАТ «Полтавський ГЗК» виступила держава через Міністерство промисловості України, і всі 100% акцій комбінату були у державній власності. Наказом Фонду державного майна України № 29-ДПК від 6 лютого 1995 року було надано дозвіл на приватизацію майна ВАТ «Полтавський ГЗК» шляхом продажу акцій.

Перші збори акціонерів ВАТ «Полтавський ГЗК» відбулися 9 грудня 1996 року. Фонд державного майна України видав наказ № 1894 від 17 жовтня 2001 року про виконання плану розміщення акцій ВАТ «Полтавський ГЗК» і завершення приватизації.

У липні 2006 року розпочалися підготовчі роботи з освоєння Єристовського родовища, яке розташоване за три кілометри на північ від

діючого кар'єра ПГЗК.

5 червня 2007 року компанія Ferrexpo Plc, основним активом якої є ВАТ «Полтавський ГЗК», стала першою українською компанією, яка розмістила акції на Лондонській фондовій біржі. В результаті первинного розміщення 25% своїх акцій Ferrexpo залучила близько 457 млн доларів США, що вважається найбільшим і найуспішнішим IPO української компанії.

У травні 2008 року акціонери ВАТ «Полтавський гірничо-збагачувальний комбінат» на зборах ухвалили рішення про створення ТОВ «Єристовський ГЗК», в якому ПГЗК матиме 51% частки.

Технологічна лінія виробництва кінцевої продукції ПрАТ «Полтавський ГЗК» складається з семи основних виробничих підрозділів, а також комбінат має допоміжні цехи та обслуговуючі підрозділи.

Основним продуктом товариства є залізорудні офлюсовані окатки. Частину концентрату для виробництва окатків підприємство закуповує у сторонніх компаній, оскільки збагачувальні потужності ПГЗК не можуть повністю задовольнити власні потреби в концентраті. Також ПГЗК за давальницькою схемою переробляє залізну руду, видобуту на Єристівському ГЗК (Ferrexpo).

До початку військових дій 99% продукції ПрАТ «Полтавський ГЗК» експортувалося до країн Східної та Центральної Європи (Австрії, Чехії, Словаччини, Німеччини), а також до Туреччини, Китаю та Японії. Лише 1% продукції постачався на внутрішній ринок.

Основним клієнтом для купівлі окатків товариства є трейдери залізорудної сировини Ferrexpo AG, зареєстровані в Швейцарії, які постачають окатки металургійним заводам Центральної та Східної Європи, а також Ferrexpo Middle East, зареєстровані в ОАЕ, які постачають окатки металургійним заводам Туреччини та країн Азії.

На зовнішньому ринку (Східна і Центральна Європа, Азія) ПрАТ «Полтавський ГЗК» конкурує з Північним ГЗК, Центральним ГЗК та постачальниками зі Швеції, Бразилії, Австралії, ПАР, Індії та Канади.

Оцінку за кількісними показниками доцільно розпочати з загального аналізу активів базового підприємства на основі його фінансової звітності (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

**Аналіз динаміки активів ПрАТ «Полтавський ГЗК»
у 2022-2024 роках, тис. грн.**

Показники	Станом на				Відхилення			Темп росту, %		
	01.01. 2022 р.	01.01. 2023 р.	01.01. 2024 р.	31.12. 2024 р.	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Необоротні активи	23508779	15460719	17935543	16286770	-8048060	2474824	-1648773	65,8	116,0	90,8
Оборотні активи	33807009	35515765	33052779	36208694	1708756	-2462986	3155915	105,1	93,1	109,5
Необоротні активи, утримувані для продажу. та групи вибуття	0	0	2485	0	0	2485	-2485	-	-	-
Активи	57336835	50976484	50990807	52495464	-6360351	14323	1504657	88,9	100,0	103,0

Джерело: розраховано автором на основі [37, 38, 39]

Проведений аналіз виявив, що зміна обсягів активів ПрАТ «Полтавський ГЗК» має загальну тенденцію до скорочення. Хоча протягом 2023-2024 років їх обсяги зростали на 144323 тис. грн. та на 1504657 тис. грн., або на 33%, у 2022 році вони скорочувались більше - на 6360351 тис. грн., або на 11,1%.

Динаміка загального майна підприємства пояснюється динамікою його складових елементів. Так, необоротні активи ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022 році скоротились на 34,2%, або на 8048060 тис. грн. та на 1648773 тис. грн, або на 9,2% протягом 2024 року, хоча у 2023 році мало місце їх зростання на 2474824 тис. грн, або на 16%.

Вартість оборотних активів ПрАТ «Полтавський ГЗК» протягом періоду має протилежну тенденцію: зростає у 2022 та 2024 роках на 1708756 тис. грн., на 209410 тис. грн. та на 3155915 тис. грн., або на 5,1%, 11,7% та на 9,5% відповідно, проте скорочується у 2023 році на 2462986 тис. грн, або на 6,9%.

Необоротні активи, утримувані для продажу. та групи вибуття у незначних обсягах з'являються на кінець 2023 року та повністю реалізуються до кінця 2024 року.

Наступним етапом дослідження необхідно оцінити структуру активів підприємства (табл. 2.2):

Таблиця 2.2

Аналіз структури активів ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022-2024 роках, %

Показники	Станом на				Відхилення		
	01.01. 2022 р.	01.01. 2023 р.	01.01. 2024 р.	31.12. 2024 р.	2022	2023	2024
Необоротні активи	41,0	30,3	35,2	31,0	-10,7	4,8	-4,1
Оборотні активи	59,0	69,7	64,8	69,0	10,7	-4,8	4,2
Необоротні активи, утримувані для продажу. та групи вибуття	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Активи	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: розраховано автором на основі [37, 38, 39]

З таблиці видно, що в структурі активів ПрАТ «Полтавський ГЗК» на початок 2022 року найбільшу питому вагу займають оборотні активи, і до кінця така ситуація зберігається та заглиблюється – частка необоротних активів скорочується, а оборотних відповідно зростає ще більше. Можна сказати, що така динаміка є негативною, і для підприємства не виконується рекомендоване галузеве співвідношення між елементами активів.

Надалі дослідимо динаміку пасивів ПрАТ «Полтавський ГЗК» (табл.2.3):

Таблиця 2.3

Аналіз динаміки пасивів ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022-2024 роках, тис. грн.

Показники	Станом на				Відхилення			Темп росту, %		
	01.01. 2022 р.	01.01. 2023 р.	01.01. 2024 р.	31.12. 2024 р.	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Власний капітал	42774249	33779325	28381948	24968474	-8994924	-5397377	-3413474	79,0	84,0	88,0
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	731237	684833	552210	847623	-46404	-132623	295413	93,7	80,6	153,5
Поточні зобов'язання і забезпечення	13810302	16512326	22056649	26679367	2702024	5544323	4622718	119,6	133,6	121,0
Пасиви	57336835	50976484	50990807	52495464	-6360351	14323	1504657	88,9	100,0	103,0

Джерело: розраховано автором на основі [37, 38, 39]

Проведений аналіз виявив, що власний капітал ПрАТ «Полтавський ГЗК» в цілому протягом періоду дослідження скорочується - на 8994924 тис. грн, або на 21% у 2022 році, на 5397377 тис. грн, або на 16% у 2023 році та ще на 3413474 тис. грн, або на 12% у 2024 році.

Протилежну динаміку мають в цілому поточні зобов'язання: вони зростають на 19,6%, 33,6% та на 21% відповідно у 2022-2024 роках. Обсяги довгострокових зобов'язань мають змінну динаміку – скорочуються у 2022-2023 роках (на 6,3% та 19,4%) та зростають протягом 2024 року (на 53,5%).

Оцінка змін у структурі пасивів ПрАТ «Полтавський ГЗК» наведена в табл. 2.4:

Таблиця 2.4

Аналіз структури пасивів ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022-2024 роках, %

Показники	Станом на				Відхилення		
	01.01. 2022 р.	01.01. 2023 р.	01.01. 2024 р.	31.12. 2024 р.	2022	2023	2024
Власний капітал	74,6	66,3	55,7	47,6	-8,4	-10,6	-8,1
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1,3	1,3	1,1	1,6	0,1	-0,3	0,5
Поточні зобов'язання і забезпечення	24,1	32,4	43,3	50,8	8,3	10,9	7,6
Пасиви	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: розраховано автором на основі [37, 38, 39]

В структурі джерел фінансування активів ПрАТ «Полтавський ГЗК» за 2022-2023 роки переважна частка належить власному капіталу, але негативним є її поступове скорочення (на 8,4. 10,6 та 8,1 відсоткові пункти) і на кінець 2024 року ситуація змінюється. Має місце скорочення питомої ваги поточних зобов'язань, і саме вони становлять найбільшу частку на кінець періоду дослідження – 50,8%. Питома вага довгострокових зобов'язань та забезпечень не здійснює суттєвого впливу та майже не змінюється.

Значні зміни у власному капіталі викликані зменшенням нерозподілених прибутків, динаміка яких, в свою чергу, визначається фінансовими результатами

діяльності підприємства (рис. 2.1)

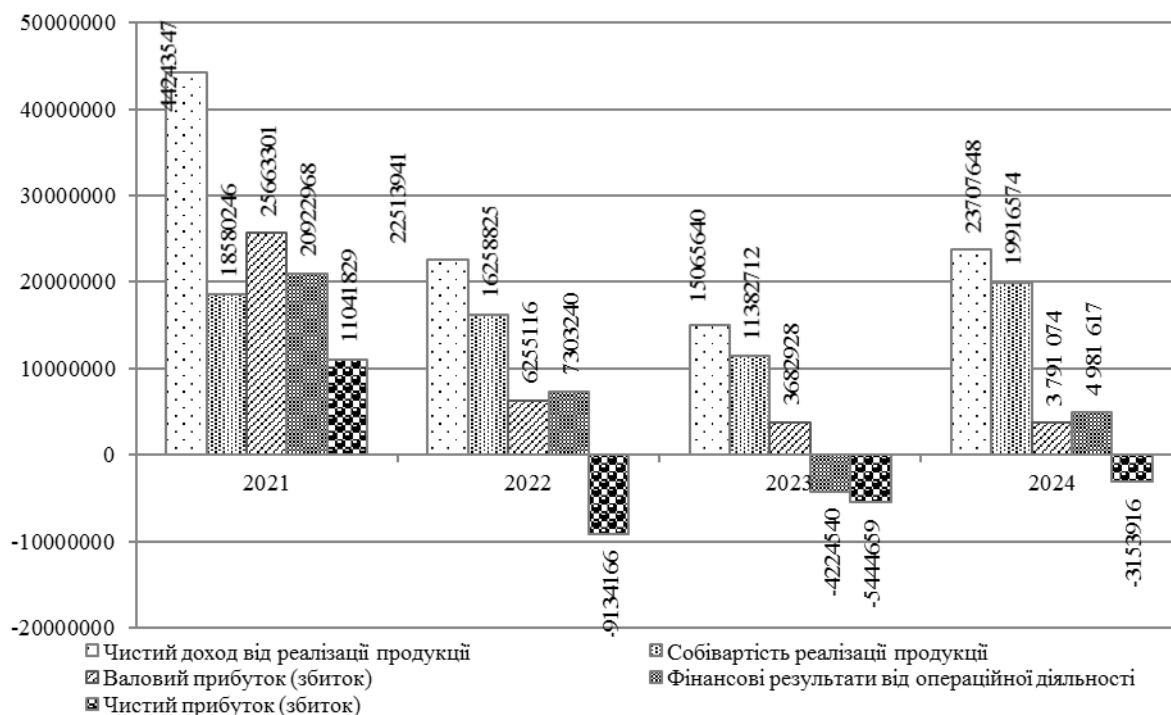

Рис. 2.1 Динаміка формування фінансового результату ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022-2024 роках, тис. грн.

Джерело: розраховано автором на основі [37, 38, 39]

З діаграми видно, що починаючи з 2022 року чистий дохід від реалізації продукції ПрАТ «Полтавський ГЗК» поступово скорочувався. Таку ж динаміку має собівартість реалізованої продукції. Оскільки за період дослідження собівартість скорочувалась меншими темпами, ніж дохід від реалізації, має місце скорочення валового прибутку. Така ситуація пояснюється тим, що з початком воєнних дій у лютому 2022 року підприємство стикнулось з колом проблем, а саме руйнування ланцюгів постачання сировини та відвантаження продукції (через блокування морських портів), перебої з постачанням електроенергії, зростання цін та коливання валютних курсів, суттєвий відтік персоналу тощо.

Слід відмітити, що динаміка різних видів операційних доходів та витрат є несприятливою, в результаті чого підприємство у 2023 році отримує операційний збиток, який до того ж щороку зростає.

Проблемним моментом для ПрАТ «Полтавський ГЗК» виступає також і

фінансова діяльність, доходи та витрати за якою розбалансовані. Наслідком такого дисбалансу є формування за результатами 2022-2024 років від'ємного фінансового результату до оподаткування та чистого збитку.

Наступним етапом при характеристиці підприємства є дослідження стану його ліквідності (табл. 2.5):

Таблиця 2.5

Аналіз ліквідності ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022-2024 роках

Показники	Станом на				Відхилення			Норматив
	01.01. 2022 р.	01.01. 2023 р.	01.01. 2024 р.	31.12. 2024 р.	2022	2023	2024	
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,45	2,15	1,50	1,36	-0,30	-0,65	-0,14	[1–2]
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,20	1,88	1,30	1,18	-0,32	-0,58	-0,12	[0,6–0,8]
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,122	0,088	0,001	0,002	-0,035	-0,087	0,001	[0,2–0,5]

Джерело: розраховано автором на основі [37, 38, 39]

Проведений аналіз виявив, що коефіцієнт загальної ліквідності на початок 2022 року в цілому перевищує нормативне значення. Проте у 2022-2024 роках він поступово скорочується, і в цілому це свідчить про покриття поточних зобов'язань підприємства оборотними активами.

Відповідні характеристики має і коефіцієнт швидкої ліквідності, який є більшим за норматив. І хоча за три роки він також зменшується, на кінець 2024 року він все одно суттєво перевищує норматив, що означає можливість покрити короткострокові борги за рахунок грошових коштів та надходжень від дебіторів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності базового підприємства на кінець 2024 року також зменшується і є в підсумку меншим за норматив. Така зміна пояснюється значним скороченням грошових коштів на підприємстві.

Отже, тенденції розвитку ПрАТ «Полтавський ГЗК» не можна вважати задовільними.

2.2. Аналіз активів ПрАТ «Полтавський ГЗК»

Аналіз предмету дослідження доцільно розпочати дослідженням змін у необоротних активах ПрАТ «Полтавський ГЗК» (табл. 2.6).

Таблиця 2.8

Аналіз динаміки необоротних активів ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022-2024 роках, тис. грн.

Показники	Станом на				Відхилення			Темп росту, %		
	01.01. 2022 р.	01.01. 2023 р.	01.01. 2024 р.	31.12. 2024 р.	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Нематеріальні активи	274147	170757	131234	126336	-103390	-39523	-4898	62,3	76,9	96,3
Незавершені капітальні інвестиції	12371981	3791363	3446752	2616077	-8580618	-344611	-830675	30,6	90,9	75,9
Основні засоби	9703501	10529157	13555415	12794059	825656	3026258	-761356	108,5	128,7	94,4
Інвестиційна нерухомість	25580	25029	24093	22628	-551	-936	-1465	97,8	96,3	93,9
Довгострокові фінансові інвестиції	232673	229720	219801	311421	-2953	-9919	91620	98,7	95,7	141,7
Відстрочені податкові активи	472028	206296	96621	4285	-265732	-109675	-92336	43,7	46,8	4,4
Інші необоротні активи	428869	508397	461627	411964	79528	-46770	-49663	118,5	90,8	89,2
Необоротні активи	23508779	15460719	17935543	16286770	-8048060	2474824	-1648773	65,8	116,0	90,8

Джерело: розраховано автором на основі [37, 38, 39]

Дані таблиці свідчать про загальне скорочення вартості необоротних активів ПрАТ «Полтавський ГЗК» протягом періоду. Така їх динаміка в різні роки пояснюється змінами за різними складовими. Зокрема, відбувається зростання вартості основних засобів на 8,5% та 28,7% відповідно у 2022-2023 роках, а їх скороченням у 2024 році є значним – на 5,6%, або на 761356 тис. грн. Подібна динаміка основних засобів є негативним явищем, оскільки свідчить про скорочення виробничого потенціалу підприємства.

З огляду на це також негативним може вважатись скорочення обсягів незавершених капітальних інвестицій за весь період, але особливо у 2022 році - на 8580618 тис. грн (69,4%), на 344611 тис. грн. (9,1%) та на 830675 тис. грн (на

5,6%), оскільки свідчить про згортання інвестиційної програми ПрАТ «Полтавський ГЗК». В принципі це обумовлюється об'єктивними причинами – підприємство не бажає ризикувати довгостроковими та вартісними проектами в умовах безперервних воєнних дій.

Слід також відмітити значні (як для виробничого підприємства) обсяги довгострокових фінансових інвестицій на початок 2022 року та їх зниження протягом 2022-2023 років та зростання на 41,7% протягом 2024 року.

Також підприємство не має довгострокової дебіторської заборгованості. Динаміка інших необоротних активів, інвестиційної нерухомості та відстрочених податкових зобов'язань характеризується скороченням.

Говорячи про основні засоби ПрАТ «Полтавський ГЗК», слід відмітити достатньо високий ступінь їх зносу (рис. 2.2.):

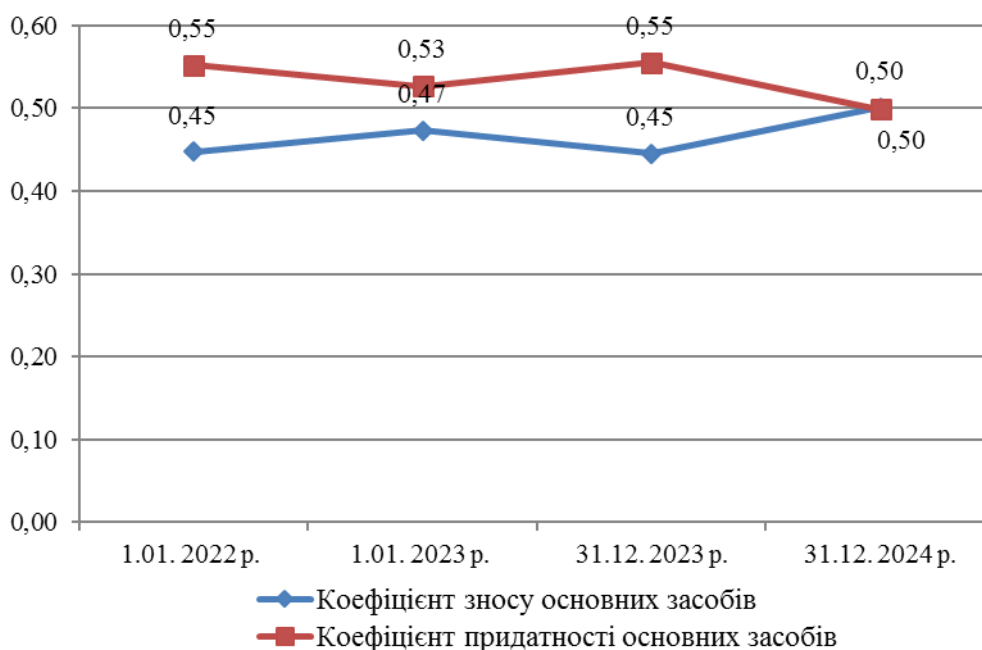

Рис. 2.2. Динаміка коефіцієнтів зносу та придатності ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022-2024 роках

Джерело: розраховано автором на основі [37, 38, 39]

З діаграми видно, що коефіцієнт зносу поступово зростає і досягає 50% на кінець 2024 року. Відповідно знижується коефіцієнт придатності основних засобів базового підприємства. Такі зміни негативно характеризують стан

основних засобів на ПрАТ «Полтавський ГЗК»

Наступним етапом є аналіз структури необоротних активів (табл. 2.9):

Таблиця 2.9

Аналіз структури необоротних активів

ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022-2024 роках, тис. грн.

Показники	Станом на				Відхилення		
	01.01. 2022 р.	01.01. 2023 р.	01.01. 2024 р.	31.12. 2024 р.	2022	2023	2024
Нематеріальні активи	1,2	1,1	0,7	0,8	-0,1	-0,4	0,0
Незавершені капітальні інвестиції	52,6	24,5	19,2	16,1	-28,1	-5,3	-3,2
Основні засоби	41,3	68,1	75,6	78,6	26,8	7,5	3,0
Інвестиційна нерухомість	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Довгострокові фінансові інвестиції	1,0	1,5	1,2	1,9	0,5	-0,3	0,7
Відстрочені податкові активи	2,0	1,3	0,5	0,0	-0,7	-0,8	-0,5
Інші необоротні активи	1,8	3,3	2,6	2,5	1,5	-0,7	0,0
Необоротні активи	100,0	100,0	100,0	100,0	x	x	x

Джерело: розраховано автором на основі [37, 38, 39]

Проведений аналіз виявив, що в цілому переважна частка в структурі необоротних активів належить основним засобам. На початок 2022 року їх питома вага становить 41,3%, а протягом 2022-2024 років відбувається її зростання на 26,8, 7,5 та 3,0 відсоткові пункти, що не зовсім відповідає динаміці їх вартості у грошовому виразі.

На противагу відбувається збільшення частки незавершених капітальних інвестицій – на 38,1 пункти у 2022 році та на 5,3 та 3,2 відсоткові пункти у 2023-2024 роках.

Питома вага довгострокових фінансових інвестицій, інвестиційної нерухомості, нематеріальних активів, відстрочених податкових зобов'язань та інших необоротних активів є незначною, коливається в межах 1%, та не здійснює впливу на структуру необоротних активів в цілому.

Наступним кроком необхідно оцінити, яким чином розміщено фінансові ресурси в оборотні активи ПрАТ «Полтавський ГЗК»(табл. 2.10):

Аналіз динаміки оборотних активів
ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022-2024 роках, тис. грн.

Показники	Станом на				Відхилення			Темп росту, %		
	01.01. 2022 р.	01.01. 2023 р.	01.01. 2024 р.	31.12. 2024 р.	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Запаси	3392087	4495300	4315437	4641844	1103213	-179863	326407	132,5	96,0	107,6
Дебіторська заборгованість	28707260	29562338	28662421	31424490	855078	-899917	2762069	103,0	97,0	109,6
Поточні фінансові інвестиції	517263	0	0	0	-517263	0	0	0,0	-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти	1169352	1446344	17435	58815	276992	-1E+06	41380	123,7	1,2	337,3
Витрати майбутніх періодів	21047	11783	57486	83545	-9264	45703	26059	56,0	487,9	145,3
Оборотні активи	33807009	35515765	33052779	36208694	1708756	-2462986	3155915	105,1	93,1	109,5

Джерело: розраховано автором на основі [37, 38, 39]

Проведений аналіз виявив, що в загальному обсязі оборотні активи ПрАТ «Полтавський ГЗК» за період дослідження зросли.

У складі оборотних активів привертає увагу змінна динаміка запасів – їх вартість навпаки зростає у 2022 та 2024 роках (32,5%, або на 1103213 тис. грн. та на 326407 тис. грн, або на 7,6% відповідно) та скорочується у 2023 році на 179863 тис. грн., або на 4%.

Таку ж динаміку має дебіторська заборгованість – скорочення у 2023 році становило 3%, а зростання у 2022 та 2024 роках – 3% та 9,6%. Слід відмітити, що в цілому на кінець періоду дослідження порівняно з початком 2022 року дебіторська заборгованість зросла. При цьому у складі дебіторської заборгованості у 2022 році несуттєво скоротилась заборгованість за товари, роботи, послуги (рис 2.3), а у 2023-2024 роках відбувається її поступове зростання. Також можна побачити, що у дебіторська заборгованість за розрахунками поступово скорочується у 2022 та 2024 роках, проте її обсяги є значно меншими за товарну складову заборгованості. В цілому таку ситуацію неможна вважати позитивною, оскільки вона свідчить про погіршення розрахунково-платіжної дисципліни на підприємстві.

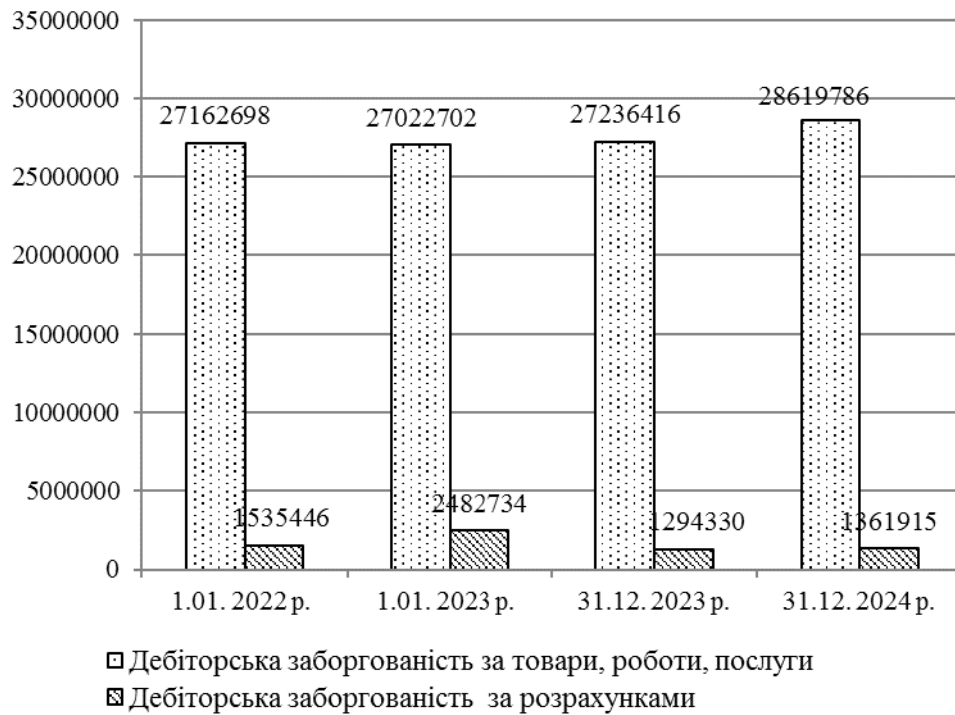

Рис. 2.3. Динаміка дебіторської заборгованості ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022-2024 роках, тис. грн.

Джерело: розраховано автором на основі [37, 38, 39]

Змінною також є динаміка грошових коштів та їх еквівалентів, їх скорочення на кінець 2024 року негативно впливає на стан ліквідності підприємства. Також на кінець 2022 року на підприємстві реалізуються поточні фінансові інвестиції в обсязі 517 млн. грн.

Надалі доцільно оцінити структуру оборотних активів (див. табл. 2.11).

Таблиця 2.11

**Аналіз структури оборотних активів
ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022-2024 роках, тис. грн.**

Показники	Станом на				Відхилення		
	01.01. 2022 р.	01.01. 2023 р.	01.01. 2024 р.	31.12. 2024 р.	2022	2023	2024
Запаси	10,0	12,7	13,1	12,8	2,6	0,4	-0,2
Дебіторська заборгованість	84,9	83,2	86,7	86,8	-1,7	3,5	0,1
Поточні фінансові інвестиції	1,5	0,0	0,0	0,0	-1,5	0,0	0,0
Грошові кошти та їх еквіваленти	3,5	4,1	0,1	0,2	0,6	-4,0	0,1
Витрати майбутніх періодів	0,1	0,0	0,2	0,2	0,0	0,1	0,1
Оборотні активи	100,0	100,0	100,0	100,0	x	x	x

Джерело: розраховано автором на основі [37, 38, 39]

Проведений аналіз виявив, що протягом періоду дослідження можна однозначно виділити превалюючу статтю – це дебіторська заборгованість.

Також суттєвою є питома вага запасів.

Відповідно до динаміки обсягів в абсолютному виразі змінюється питома вага грошових коштів. Невелике зростання їх частки протягом 2022 року повністю нівелюється зниженням у 2023-2024 роках відповідно до грошового вираження цієї статті.

Незначною є питома вага витрат майбутніх періодів.

Наступним кроком необхідно оцінити джерела покриття оборотних активів на підприємстві (табл. 2.12):

Таблиця 2.12

Аналіз джерел фінансування оборотних активів ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022-2024 роках

Показники	Станом на				Відхилення		
	01.01. 2022 р.	01.01. 2023 р.	01.01. 2024 р.	31.12. 2024 р.	2022	2023	2024
Власний капітал, тис. грн.	42774249	33779325	28381948	24968474	-8994924	-5397377	-3413474
Необоротні активи, тис. грн.	23508779	15460719	17935543	16286770	-8048060	2474824	-1648773
Власні оборотні кошти, тис. грн.	19265470	18318606	10446405	8681704	-946864	-7872201	-1764701
Запаси, тис. грн.	3392087	4495300	4315437	4641844	1103213	-179863	326407
ВОК - Запаси, тис. грн.	15873383	13823306	6130968	4039860	-2050077	-7692338	-2091108
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	27162698	27022702	27236416	28619786	-139996	213714	1383370
ВОК – запаси – дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	-11289315	-13199396	-21105448	-24579926	-1910081	-7906052	-3474478
Коефіцієнт закріплення ВОК в запасах	567,95	407,51	242,07	187,03	-160,45	-165,44	-55,04

Джерело: розраховано автором на основі [37, 38, 39]

При аналізі привертає увагу додатнє значення власних оборотних коштів

протягом 2022-2024 років. Це позитивно характеризує діяльність ПрАТ «Полтавський ГЗК» за період, оскільки є свідченням, що власного капіталу (не дивлячись на його скорочення) вистачає для фінансування не лише необоротного капіталу, але й необхідного мінімуму запасів.

Значення коефіцієнта закріплення ВОК у запасах говорить про те, що протягом майже усього часу ПрАТ «Полтавський ГЗК» має достатньо коштів для безперервного фінансування своєї поточної діяльності, хоча негативним є його щорічне зниження.

Порівняння ВОК з запасами на початок 2022 року показує, що залишається надлишок власних фінансових ресурсів. Хоча цієї суми повністю не вистачає на покриття дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, проте можна визначити, що ПрАТ «Полтавський ГЗК» використовує консервативну політику фінансування оборотних активів.

Розглянемо далі стан ділової активності ПрАТ «Полтавський ГЗК» за допомогою коефіцієнтів. Ділова активність підприємства характеризує віддачу у вигляді грошових коштів виручки, яку приносить кожна грошова одиниця вкладена в активи підприємства (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Аналіз ділової активності ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022-2024 роках

Показники	Рік			Відхилення	
	2022	2023	2024	2023 від 2022	2024 від 2023
Оборотність активів підприємства	0,42	0,30	0,46	-0,12	0,16
Оборотність оборотних активів	0,65	0,44	0,68	-0,21	0,25
Оборотність запасів	4,12	2,58	4,45	-1,54	1,86
Оборотність виробничих запасів	5,50	3,59	6,38	-1,91	2,79
Оборотність дебіторської заборгованості	0,77	0,52	0,79	-0,26	0,27
Оборотність кредиторської заборгованості	1,55	1,00	1,45	-0,55	0,45

Джерело: розраховано автором на основі [37, 38, 39]

Проаналізувавши результати розрахунків, можна сказати, що в цілому за період динаміка ділової активності ПрАТ «Полтавський ГЗК» має неоднозначний характер.

Так, протягом 2023 року має місце зниження оборотності всіх активів підприємства, в тому числі і поточних як в цілому, так і за елементами, а також кредиторської заборгованості. Причинами цього стало скорочення виручки від реалізації при зростанні середньорічної вартості відповідних елементів. Крім того, у 2023 році значний приріс оборотних активів спричинив уповільнення їх оборотності.

Навпаки, у 2024 році ситуація покращується, що викликано як раз зростання чистої виручки підприємства.

Іншим важливим критерієм ефективності використання фінансових ресурсів виступає їх прибутковість, або рентабельність, тобто співвідношення отриманого ефекту з використаними ресурсами. Але протягом 2022-2024 років діяльність ПрАТ «Полтавський ГЗК» характеризується збитковістю. Причинами таких змін стали переважно значні обсяги чистого збитку підприємства.

2.3. Аналіз пасивів ПрАТ «Полтавський ГЗК»

Згідно розглянутої методики наступним кроком проаналізуємо джерела формування власних фінансових ресурсів, тобто власний капітал ПрАТ «Полтавський ГЗК» (табл. 2.14).

З таблиці видно, що такий елемент як зареєстрований капітал є незмінним на протязі 2022–2024 років для ПрАТ «Полтавський ГЗК», тобто додаткової емісії акцій не проводилось. Він розподілений на 310 млн. штук простих акцій номінальною вартістю 10 грн. кожна. Також не змінюється обсяг резервного та додаткового капіталу.

Таблиця 2.14

Аналіз динаміки власного капіталу
ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022-2024 роках, тис. грн.

Показники	Станом на				Відхилення			Темп росту, %		
	01.01. 2022 р.	01.01. 2023 р.	01.01. 2024 р.	31.12. 2024 р.	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Зареєстрований (пайовий) капітал	3087600	3087600	3087600	3087600	0	0	0	100,0	100,0	100,0
Капітал у дооцінках	-255323	-116081	-68799	-328357	139242	47282	-259558	45,5	59,3	477,3
Додатковий капітал	4182890	4182890	4182890	4182890	0	0	0	100,0	100,0	100,0
Емісійний дохід	4182401	4182890	4182890	4182890	489	0	0	100,0	100,0	100,0
Резервний капітал	463140	463140	463140	463140	0	0	0	100,0	100,0	100,0
Нерозподілений прибуток	35295942	26161776	20717117	17563201	-9134166	-5444659	-3153916	74,1	79,2	84,8
Власний капітал	42774249	33779325	28381948	24968474	-8994924	-5397377	-3413474	79,0	84,0	88,0

Джерело: розраховано автором на основі [37, 38, 39]

Нерозподілені прибутки у ПрАТ «Полтавський ГЗК» значно скорочуються протягом усього періоду дослідження: на 9134166 тис. грн., або на 24,9% у 2022 році, на 5444659 тис. грн, або на 20,8% у 2023 році та ще на 3153916 тис. грн, або на 15,2% у 2024 році. Отже, динаміка власного капіталу прямо залежить від відповідних змін у розмірах нерозподілених прибутків.

Надалі необхідним є проведення аналізу структури власного капіталу, який подано в таблиці 2.15:

Таблиця 2.15

Аналіз структури власного капіталу
ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022-2024 роках, тис. грн.

Показники	Станом на				Відхилення		
	01.01. 2022 р.	01.01. 2023 р.	01.01. 2024 р.	31.12. 2024 р.	2022	2023	2024
Зареєстрований (пайовий) капітал	7,2	9,1	10,9	12,4	1,9	1,7	1,5
Капітал у дооцінках	-0,6	-0,3	-0,2	-1,3	0,3	0,1	-1,1
Додатковий капітал	9,8	12,4	14,7	16,8	2,6	2,4	2,0
Емісійний дохід	9,8	12,4	14,7	16,8	2,6	2,4	2,0
Резервний капітал	1,1	1,4	1,6	1,9	0,3	0,3	0,2
Нерозподілений прибуток	82,5	77,4	73,0	70,3	-5,1	-4,5	-2,7
Власний капітал	100,0	100,0	100,0	100,0	x	x	x

Джерело: розраховано автором на основі [37, 38, 39]

Проведений аналіз виявив, що в структурі власного капіталу найбільшу питому вагу займає нерозподілений прибуток, не дивлячись на те, що протягом 2022-2024 років вона поступово скорочується, як і грошові обсяги. Відповідно зростає питома вага зареєстрованого, резервного та додаткового капіталу.

Наступним кроком згідно запропонованої методики доцільно проаналізувати позикові фінансові ресурси ПрАТ «Полтавський ГЗК» (табл. 2.16).

Таблиця 2.16

**Аналіз динаміки позикового капіталу
ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022-2024 роках, тис. грн.**

Показники	Станом на				Відхилення			Темп росту, %		
	01.01. 2022 р.	01.01. 2023 р.	01.01. 2024 р.	31.12. 2024 р.	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Пенсійні зобов'язання	585605	482969	476008	764313	-102636	-6961	288305	82,5	98,6	160,6
Інші довгострокові зобов'язання	60955	63081	96	0	2126	-62985	-96	103,5	0,2	0,0
Довгострокові забезпечення	84677	138783	76106	83310	54106	-62677	7204	163,9	54,8	109,5
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	731237	684833	552210	847623	-46404	-132623	295413	93,7	80,6	153,5
Кредиторська заборгованість	13595855	15447135	14745836	17934137	1851280	-701299	3188301	113,6	95,5	121,6
Поточні забезпечення	179466	202702	5053162	5123780	23236	4850460	70618	112,9	2492,9	101,4
Доходи майбутніх періодів	136	127	118	109	-9	-9	-9	93,4	92,9	92,4
Інші поточні зобов'язання	34845	862362	2257533	3601786	827517	1395171	1344253	2474,9	261,8	159,5
Поточні зобов'язання і забезпечення	13810302	16512326	22056649	26679367	2702024	5544323	4622718	119,6	133,6	121,0
Позиковий капітал	14541539	17197159	22608859	27526990	2655620	5411700	4918131	118,3	131,5	121,8

Джерело: розраховано автором на основі [37, 38, 39]

З таблиці видно, що позиковий капітал щороку зростає – на 2655620 тис. грн, або на 418,3%, на 5411700 тис. грн, або на 31,5% та на 4918131 тис. грн, або на 21,8% відповідно по роках.

У складі довгострокових зобов'язань на кінець періоду повністю погашаються інші довгострокові зобов'язання. Також у 2022-2023 роках скорочуються пенсійні зобов'язання, проте у 2024 році має місце їх зростання

на 60,6%. Можна відмітити, що саме їх обсяг визначає динаміку загальних довгострокових зобов'язань та забезпечень.

У складі поточних зобов'язань та забезпечень щороку зростають поточні забезпечення та інші поточні зобов'язання. Проте увагу привертає поточна кредиторська заборгованість суттєво скорочується у 2023 році (на 701299 тис. грн, або на 4,5%) та зростає у 2022 та 2024 роках (на 1851280 тис. грн. та на 3188301 тис. грн., або на 13,6% та 21,6%).

Структура позикових фінансових ресурсів проаналізована в табл. 2.17.

Таблиця 2.17

**Аналіз структури позикових фінансових ресурсів
ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022-2024 роках, тис. грн.**

Показники	Станом на				Відхилення		
	01.01. 2022 р.	01.01. 2023 р.	01.01. 2024 р.	31.12. 2024 р.	2022	2023	2024
Пенсійні зобов'язання	4,0	2,8	2,1	2,8	-1,2	-0,7	0,7
Інші довгострокові зобов'язання	0,4	0,4	0,0	0,0	-0,1	-0,4	0,0
Довгострокові забезпечення	0,6	0,8	0,3	0,3	0,2	-0,5	0,0
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	5,0	4,0	2,4	3,1	-1,0	-1,5	0,6
Кредиторська заборгованість	93,5	89,8	65,2	65,2	-3,7	-24,6	-0,1
Поточні забезпечення	1,2	1,2	22,4	18,6	-0,1	21,2	-3,7
Доходи майбутніх періодів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші поточні зобов'язання	0,2	5,0	10,0	13,1	4,8	5,0	3,1
Поточні зобов'язання і забезпечення	95,0	96,0	97,6	96,9	1,0	1,5	-0,6
Позиковий капітал	100,0	100,0	100,0	100,0	x	x	x

Джерело: розраховано автором на основі [37, 38, 39]

Проведений аналіз виявив, що в структурі позикового капіталу на початок 2022 року переважають поточні зобов'язання та забезпечення, крім того за 3 роки аналізу вона дещо збільшується.

Протилежну динаміку мають довгострокові зобов'язання та забезпечення, питома вага всіх складових яких скорочується.

В структурі поточних зобов'язань на початок 2022 року переважала поточна кредиторська заборгованість, але у 2022-2023 роках їх питома вага скорочувалась. Натомість відбулось зростання частки поточних забезпечень.

Частки доходів майбутніх періодів та інших поточних зобов'язань протягом періоду дослідження є незначними.

Наступним кроком проаналізуємо ліквідність балансу ПрАТ «Полтавський ГЗК» за три останні роки. Необхідне для проведення оцінки групування активів та пасивів підприємства проведене в таблиці 2.18:

Таблиця 2.18

Групування активів та пасивів ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022-2024 роках, тис. грн.

Показники	Станом на				Показники	Станом на			
	01.01. 2022 р.	01.01. 2023 р.	01.01. 2024 р.	31.12. 2024 р.		01.01. 2022 р.	01.01. 2023 р.	01.01. 2024 р.	31.12. 2024 р.
Найліквідніші активи	1686615	1446344	17435	58815	Найбільш термінові зобов'язання	13595855	15447135	14745836	17953692
Швидко реалізовані активи	28707260	29562338	28662421	31424490	Менш термінові зобов'язання	214447	1065191	7310813	8725675
Повільно реалізовані активи	3413134	4507083	4372923	4725389	Довготермінові зобов'язання	731237	684833	552210	847623
Важко реалізовані активи	23508779	15460719	17935543	16286770	Безтермінові зобов'язання	42774249	33779325	28381948	24968474
Активи	57336835	50976484	50990807	52495464	Пасиви	57336835	50976484	50990807	52495464

Джерело: розраховано автором на основі [37, 38, 39]

Проведена групування дозволяє визначити співвідношення між класифікованими активами та пасивами(табл 2.19):

Таблиця 2.19

Аналіз ліквідності балансу ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022-2024 роках

Нормативне значення	Станом на			
	01.01. 2022 р.	01.01. 2023 р.	01.01. 2024 р.	31.12. 2024 р.
$A1 \geq П1$	$A1 < П1$	$A1 < П1$	$A1 < П1$	$A1 < П1$
$A2 \geq П2$	$A2 > П2$	$A2 > П2$	$A2 > П2$	$A2 > П2$
$A3 \geq П3$	$A3 > П3$	$A3 > П3$	$A3 > П3$	$A3 > П3$
$A4 \leq П4$	$A4 > П4$	$A4 > П4$	$A4 > П4$	$A4 > П4$

Джерело: розраховано автором на основі [37, 38, 39]

Проведений аналіз засвідчив, що баланс ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022–2024 роках не може вважатись абсолютно ліквідним. При цьому на кожну звітну дату не виконуються вимоги за першою та четвертою нерівностями, тобто підприємство є неліквідним у поточному періоді.

Далі перейдемо до аналізу фінансової стійкості (табл. 2.20)

Таблиця 2.20

Аналіз фінансової стійкості ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022-2024 роках

Показники	Станом на				Відхилення		
	01.01. 2022 р.	01.01. 2023 р.	01.01. 2024 р.	31.12. 2024 р.	2022	2023	2024
Коефіцієнт автономії	0,75	0,66	0,56	0,48	-0,08	-0,11	-0,08
Коефіцієнт левериджу	0,34	0,51	0,80	1,10	0,17	0,29	0,31
Чисті оборотні кошти, тис. грн.	19996707	19003439	10998615	9529327	-993268	-8004824	-1469288
Власні оборотні кошти, тис. грн.	19265470	18318606	10446405	8681704	-946864	-7872201	-1764701
Коефіцієнт маневрування	0,45	0,54	0,37	0,35	0,09	-0,17	-0,02

Джерело: розраховано автором на основі [37, 38, 39]

З таблиці видно, що значення коефіцієнта автономії становить на початок 2022 року 0,75, що є вищим за значення нормативу, отже на початку 2022 року значна частина активів підприємства була профінансована його власниками, що свідчить достатньо високий рівень незалежності ПрАТ «Полтавський ГЗК» від кредиторів і зовнішніх джерел фінансування. Нажаль у наступні роки цей коефіцієнт скорочувався і на кінець 2024 року він є меншим за граничне значення.

Коефіцієнт левериджу для ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022-2024 роках навпаки зростає, що свідчить про підвищення фінансового ризику через зростання залежності підприємств від зобов'язань.

Обсяги чистих та власних оборотних коштів є більшими за 0 на кінець періоду дослідження, тобто підприємство забезпечені ними на кожну дату проведення дослідження. Тобто власного капіталу вистачає для фінансування мінімуму оборотних коштів, необхідних для їх безперебійного функціонування, хоча негативним є їх скорочення на кінець 2024 року..

Загалом така ситуація свідчить про недостатню фінансову стійкість підприємства.

Таким чином, тенденції у формуванні та розміщенні фінансових ресурсів ПрАТ «Полтавський ГЗК» у 2022-2024 роках можна вважати негативними. Так, має місце зростання позикових фінансових ресурсів, що погіршує фінансову стійкість підприємства.

Висновки до розділу 2

ПрАТ «Полтавський гірничо-збагачувальний комбінат» є одним з найбільшим українським експортером залізорудних окатків до Європи.

Останні роки не були сприятливими для підприємства. Так, зміна обсягів активів ПрАТ «Полтавський ГЗК» має загальну тенденцію до скорочення. При цьому необоротні активи скорочувались у 2022 та 2024, хоча у 2023 році мало місце їх зростання, а оборотні активи мали протилежну динаміку.

Зміни в необоротних активах підприємства викликані змінами вартості основних засобів підприємства. Відбувається зростання вартості основних засобів на 8% та 29% відповідно у 2022-2023 роках, але негативним можна вважати скорочення незавершених капітальних інвестицій за весь період, та особливо у 2022 році. Саме ці статті є найвагомішими у необоротному капіталі.

В цілому в структурі активів весь час найбільшу питому вагу займають оборотні активи.

У складі оборотних активів привертає увагу змінна динаміка запасів зростання у 2022 та 2024 роках та скорочення у 2023 році. Таку ж динаміку має дебіторська заборгованість. При цьому у її складі обсяги дебіторська заборгованість за розрахунками є значно меншими за товарну складову. І саме дебіторська заборгованість протягом періоду дослідження є превалюючою статтею.

При оцінці джерел фінансування оборотних активів ПрАТ «Полтавський ГЗК» привертає увагу додатне значення власних оборотних коштів. Порівняння ВОК з запасами показує, що залишається надлишок власних фінансових ресурсів. Хоча цієї суми повністю не вистачає на покриття дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, проте можна визначити, що ПрАТ «Полтавський ГЗК» використовує консервативну політику фінансування оборотних активів.

Власний капітал підприємства в цілому протягом періоду дослідження скорочується, а зростають поточні зобов'язання.

У складі власного капіталу незмінними є зареєстрований, резервний та додатковий капітал, а всі зміни зумовлюються нерозподіленими прибутками, які значно скорочуються протягом усього періоду дослідження: на 25%, 21% та на 15% відповідно.

Починаючи з 2022 року чистий дохід від реалізації та собівартість продукції ПрАТ «Полтавський ГЗК» поступово скорочувались. Динаміка операційних доходів та витрат є несприятливою, в результаті чого підприємство у 2023 році отримує операційний збиток, який в наступному році зростає. Також значними є і фінансові витрати, в наслідок чого у 2022-2024 роках формується від'ємний фінансовий результат до оподаткування та чистий збиток.

Навпаки позиковий капітал щороку зростає. У складі поточних зобов'язань та забезпечень збільшуються поточні забезпечення та інші поточні зобов'язання, проте найбільшою та динамічною статтею є поточна кредиторська заборгованість.

В структурі пасивів ПрАТ «Полтавський ГЗК» на початку дослідження переважна частка належить власному капіталу, але негативним є її поступове скорочення.

В цілому за період динаміка ділової активності ПрАТ «Полтавський ГЗК» має неоднозначний характер. У 2023 році знижується оборотність активів та пасивів підприємства як в цілому, так і за елементами, але у 2024 році ситуація

покращується, що викликано як раз змінами чистої виручки підприємства.

ПрАТ «Полтавський ГЗК» є ліквідним в короткостроковому періоді, тобто підприємство може погасити свою поточну заборгованість за рахунок своїх поточних активів. Це підтверджується тенденціями розрахованих коефіцієнтів ліквідності, значення яких протягом 2022–2024 років залишались у межах нормативу або перевищувало його.

Оцінюючи баланс в цілому, слід відмітити його неліквідність, що також визначає неліквідність підприємства.

Що стосується довгострокової платоспроможності, то вона суттєво погіршується на кінець 2024 року. Зокрема, коефіцієнт автономії становить лише 48%, що нижче критичного значення.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ СТАНУ АКТИВІВ І ПАСИВІВ ПРАТ «ПОЛТАВСЬКИЙ ГЗК»

3.1. Напрями зміцнення фінансового стану ПрАТ «Полтавський ГЗК»

Проведений попередній аналіз виявив такі проблем у діяльності ПрАТ «Полтавський ГЗК»:

- скорочення обсягів основних засобів на підприємстві;
- значні обсяги дебіторської заборгованості підприємства, як загальної, так і її складових, що викликає уповільнення її обороту;
- скорочення обсягів грошових коштів та поточних фінансових інвестицій, тобто найліквідніших активів;
- скорочення обсягів власного капіталу та зростання позикових коштів;
- зростання операційних та фінансових витрат, що призводить до збитків діяльності.

Вплив всіх цих факторів викликає необхідність більш ефективного управління активами та пасивами підприємства.

До основних напрямків підвищення ефективності формування та використання фінансових ресурсів можна віднести такі: оптимізація структури активів та пасивів, ресурсне збалансування власного та позикового капіталу, ресурсне збалансування процесу формування і оновлення основних засобів, збільшення величини і частки власних коштів в обороті, зниження витратомісткості обороту, перехід на ринкове ціноутворення, ефективне управління фінансовими ресурсами та інше.

Оптимізація структури активів зумовлює необхідність розробки нових підходів до управління елементами оборотних активів для ПрАТ «Полтавський ГЗК».

Більшість існуючих систем управління запасами зосереджені на контролі

фактичного рівня запасів на складах. Це часто потребує значних фінансових, трудових та інформаційних ресурсів, особливо у випадку з великим асортиментом, що характерно для ресторанного бізнесу. Однак загалом, найбільша частка вартості запасів (а також основні витрати на їх управління) припадає на відносно невелику кількість найменувань. Цю залежність ілюструє ABC-аналіз.

У контексті управління матеріальними запасами ABC-аналіз дозволяє класифікувати асортимент товарів за їх вартістю. Для проведення ABC-аналізу необхідно виконати такі кроки:

- визначити вартість кожного товару (за закупівельними цінами);
- обчислити загальні витрати на придбання товарів;
- розділити товари на групи залежно від їх питомої ваги в загальних витратах.

Товарні запаси поділяються на три групи – А, В, С – відповідно до їх питомої ваги в загальних витратах на придбання. Проте кількість груп і їх межі можуть варіюватися. Найбільш поширена наступна класифікація:

1) Група «А»: найбільш дорогі та елітні товари, які становлять приблизно 75-80% загальної вартості запасів, але лише 10-20% від загальної кількості товарів на складі.

2) Група «В»: товари середньої вартості, що займають приблизно 10-15% від загальної вартості запасів, але у кількісному вимірі становлять 30-40% зберігаємого асортименту.

3) Група «С»: найдешевші товари, які складають 5-10% від загальної вартості запасів і 40-50% від загального обсягу зберігання.

Виходячи з цього, для кожної з трьох груп товарів визначається різний ступінь деталізації під час планування та контролю запасів [46].

Так само можна визначити ключові завдання для системи складування. А-продукція – це асортимент дорогих товарів, на закупівлю яких витрачається основна частина фінансових ресурсів. Для управління А-продукцією необхідно виконувати такі заходи:

проведення точнішого аналізу закупівельних цін;
 детальний аналіз структури витрат;
 всеосяжний ринковий аналіз та отримання кількох пропозицій від постачальників;
 жорсткіші переговори щодо закупівельних цін;
 ретельніша підготовка замовлень на постачання;
 регулярний контроль запасів;
 точніше визначення страхових запасів тощо.

В-продукція – це асортимент товарів середньої вартості. В залежності від їх значимості, з ними слід працювати або як з А-продукцією, або як із С-продукцією.

Щодо С-продукції, яка характеризується великою кількістю та низькою вартістю, головним завданням є зниження витрат на оформлення замовлень та складування. для цього можна вжити такі заходи:

спрощення оформлення замовлень (зведені замовлення, використання простих формулювань, телефонні замовлення);
 замовлення великих партій;
 спрощений контроль за замовленнями;
 встановлення більш високого рівня страхових запасів;
 спрощений складський облік тощо.

Зосередження зусиль на А-продукції не означає, що В- або С-продукція повинні залишатися поза увагою. Проте їх економічний вплив не буде настільки значним, як у випадку А-класу.

При управлінні матеріальними запасами важливо знати попит на продукцію. Для цього застосовується XYZ-аналіз. Диференціація асортименту в рамках XYZ-аналізу проводиться залежно від рівномірності попиту та точності прогнозування:

- Група «X»: продукція з рівномірним попитом або невеликими коливаннями. Обсяг реалізації таких товарів добре прогнозується.
- Група «Y»: продукція з коливальним попитом. Можливості

прогнозування для цієї групи середні.

- Група «Z»: продукція з епізодичним попитом, без явних тенденцій.

Прогнозувати обсяги реалізації цих товарів складно.

Критерієм для віднесення конкретної позиції асортименту до певної групи є коефіцієнт варіації попиту (v) за цією позицією.

Коефіцієнт варіації розраховується по кожній позиції асортименту за формулою:

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum (x_i - \bar{x})^2 n}{\sum n}}. \quad (3.1)$$

$$v = \frac{\pm \sigma}{\bar{x}} * 100\%, \quad (3.2)$$

де v - коефіцієнт варіації попиту;

x_i - те значення попиту за оцінюваною позицією;

\bar{x} - середнє значення попиту за оцінюваною позицією за період p ;

n - величина періоду, за який зроблено оцінку [46].

Групування ресурсів при проведенні XYZ-аналізу здійснюється в порядку зростання коефіцієнта варіації. Величина коефіцієнту варіації змінюється в межах від нуля до нескінченості. Алгоритм поділу на групи:

Група X: коефіцієнт варіації в інтервалі 0-10%

Група Y: коефіцієнт варіації в інтервалі 10-25%

Група Z: коефіцієнт варіації в інтервалі 25% і більше.

Результатом спільного проведення аналізу ABC і XYZ є матриця, яка складається з дев'яти різних класів (табл. 3.1).

Поєднання даних про співвідношення кількості та вартості ABC- аналізу з даними про співвідношення кількості та структури споживання XYZ-аналізу дозволяють отримати цінні інструменти для проведення планування, контролю й управління системами постачання в цілому, і управління запасами зокрема.

Для асортименту, що входить у групи AX, AY и AZ необхідно розробити індивідуальні технології управління запасами. Наприклад, для позицій, що

входять в групу АХ потрібно розрахувати оптимальний розмір замовлення і розглядати можливість використання доставки «точно в термін».

Таблиця 3.1

Матриця ABC- і XYZ- аналізу

АХ Висока частка у загальній вартості - Високий ступінь надійності прогнозу споживання	ВХ Середня споживча вартість - Високий ступінь надійності прогнозу споживання	СХ Мала частку у загальній вартості - Високий ступінь надійності прогнозу споживання
АУ Висока споживча вартість - Середній ступінь надійності прогнозу споживання	ВУ Середня споживча вартість - Середній ступінь надійності прогнозу споживання	СУ Низька споживча вартість - Середній ступінь надійності прогнозу споживання
AZ Висока споживча вартість - Низький ступінь надійності прогнозу споживання	BZ Середня споживча вартість - Низький ступінь надійності прогнозу споживання	CZ Низька споживча вартість - Низький ступінь надійності прогнозу споживання

Джерело: систематизовано автором на основі [46]

Асортимент групи AZ необхідно контролювати щоденно. У зв'язку із великими коливаннями попиту необхідно передбачити страховий запас.

Управління запасами по позиціям, які входять у групи ВХ, ВУ и ВZ можна здійснювати як по однаковим, так індивідуальним технологіям (по строкам планування, і по способам доставки).

Планування запасів по позиціям асортименту, які входять в групи СХ, СУ и СZ може проводитися на більш тривалий період, наприклад, на тиждень, місяць, з щотижневою (або щомісячною) перевіркою наявності запасу на складі.

На наш погляд, така система управління запасами дозволить ПрАТ «Полтавський ГЗК» суттєво скоротити витрати на утримання запасів та сприятиме загальній економії.

Процес управління дебіторською заборгованістю розпочинається з формування комплексної кредитної політики підприємства, яка враховує низку важливих факторів.

Стратегічні орієнтири включають збільшення обсягу реалізації, максимізацію прибутку від кожної товарної одиниці та прискорення оборотності активів. При цьому принципово важливо аналізувати поточну

ринкову ситуацію, оцінюючи практику кредитування конкурентів та власну позицію на ринку.

Особливої уваги потребує вивчення каналів дистрибуції - чи орієнтоване підприємство на разові угоди, роботу з роздрібними підприємствами або співпрацю з обмеженою кількістю постійних дистриб'юторів.

Основні етапи кредитної політики для базового підприємства передбачають:

- визначення умов надання товарного кредиту
- розрахунок максимального терміну кредитування
- формування матриці знижок, яка регламентує рівень знижок залежно від термінів оплати

Тобто кредитна політика буде встановлювати правила взаємовідносин між продавцем і покупцем за наступними напрямками (рис. 3.1).

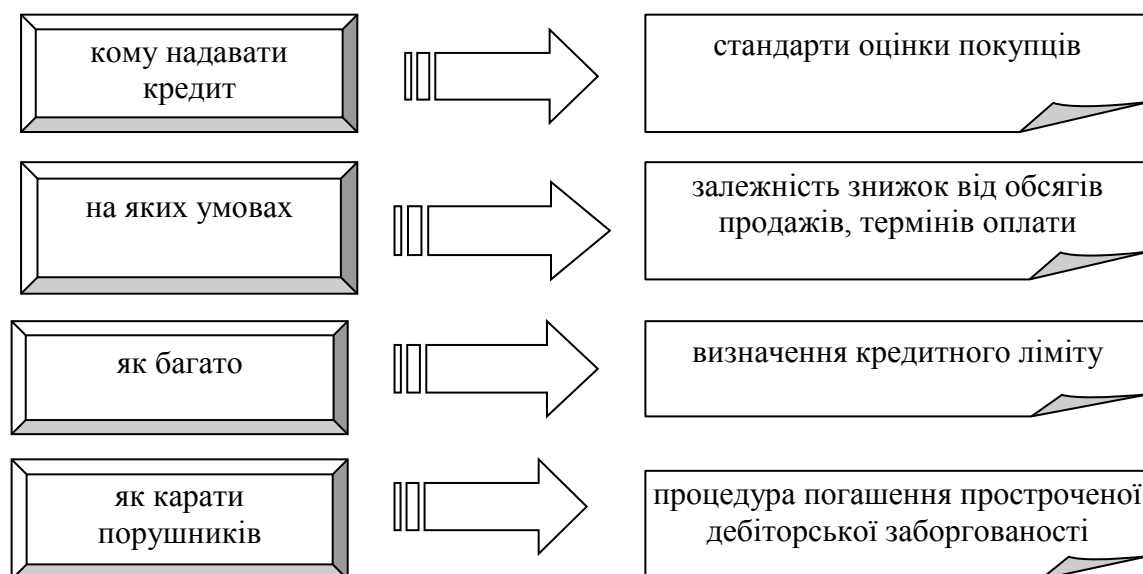

Рис. 3.1 Елементи кредитної політики ПрАТ «Полтавський ГЗК»

Джерело: систематизовано автором на основі [54]

Сучасна фінансова практика пропонує два підходи до управління дебіторською заборгованістю: самостійне управління та аутсорсинг. Самостійне управління включає комплекс дій з попередження виникнення заборгованості, прогнозування її обсягів та розроблення механізмів погашення.

Мета такого підходу - мінімізація фінансових ризиків та забезпечення

стабільності грошових потоків підприємства.

Самостійне управління заборгованістю передбачає використання виключно внутрішніх ресурсів підприємства - трудових, фінансових та технічних. Залежно від масштабу організації, можуть створюватися спеціалізовані підрозділи: на великих підприємствах - окремий відділ управління та контролю дебіторської заборгованості та служба безпеки, на середніх та малих - призначення відповідальної особи за контроль заборгованості.

У межах управління дебіторською заборгованістю доцільно запропонувати ПрАТ «Полтавський ГЗК» такі заходи запобігання її виникненню:

1) Ключовим інструментом є комплексна оцінка платоспроможності та ділової сумлінності клієнтів. Особливу увагу слід приділяти новим діловим партнерам, оскільки перевірені контрагенти мають нижчі ризики несвоєчасних платежів. Джерелами інформації слугують фінансова звітність, спеціалізовані інформаційні агентства та неформальні канали комунікації.

На відміну від розвинених ринкових економік, в Україні система формального публічного інформування учасників ринку перебуває на стадії становлення. Для порівняння, американська компанія «Dan&Bradstreet» має деталізовану інформацію про кредитоспроможність мільйонів компаній, включаючи зміни власного капіталу та рівень кредитоспроможності.

2) Ефективне управління дебіторською заборгованістю передбачає комплексний підхід. Зокрема, доцільно застосовувати стовідсоткову передоплату для ненадійних клієнтів, використовувати варіативні системи оплат з урахуванням фінансових можливостей сторін, запроваджувати систему знижок, бонусів та штрафних санкцій.

3) Важливим елементом є самострахування шляхом створення резервного фонду для покриття сумнівної заборгованості.

4) У разі виникнення серйозних сумнівів щодо платоспроможності партнера, підприємство може прийняти рішення про припинення договірних

відносин. Це робиться для попередження фінансових ризиків, забезпечення стабільності грошових потоків та мінімізація потенційних збитків підприємства.

Останнім часом набувають поширення інноваційні підходи до роботи з боргами, зокрема PR-супровід діяльності зі стягнення заборгованості. Такі публічні заходи включають висвітлення в засобах масової інформації обставин судових справ про стягнення боргу та демонстрацію фактів несумлінної поведінки в бізнесі.

Оприлюднення конкретних фактів з іменами підприємців та назвами фірм привертає значну увагу медіа та громадськості. Цей підхід має потужний психологічний вплив, оскільки негативний розголос може завдати серйозної шкоди діловій репутації боржника. Часто сама загроза публічного розголошення змушує боржників погашати заборгованість.

Для ефективного управління дебіторською заборгованістю ПрАТ «Полтавський ГЗК» може впровадити бальну систему оцінки контрагентів за ключовими критеріями:

- тривалість співпраці з покупцем
- термін функціонування підприємства на ринку
- обсяг простроченої дебіторської заборгованості
- середньомісячний обсяг реалізації
- стратегічне значення покупця

Кожен дебітор оцінюється за визначеними показниками з присвоєнням балів від 1 до 100. Наприклад, дебітори без заборгованості понад квартал отримують максимальну оцінку - 100 балів.

Така система сприяє створенню прозорості та об'єктивної моделі оцінки ризиків, яка дозволить мінімізувати фінансові ризики підприємства та оптимізувати роботу з дебіторською заборгованістю.

Якщо підприємству не вдається самотійно повернути заборгованість, доцільно звернутися до послуг аутсорсингових компаній.

Методи роботи з дебіторами ПрАТ «Полтавський ГЗК» залежно від їх надійності

Група	Загальна оцінка	Методи роботи
1	від 70 до 100	Можливість відвантаження з подальшою оплатою або можливе надання ексклюзивних умов у випадку стратегічної важливості споживачів
2	від 40 до 69	Приймається рішення про обмежене кредитування, стягування авансу у розмірі фіксованого проценту від обсягу відвантаження, що, як правило, становить не нижче 25%. Додатковими умовами можуть виступати оформлення векселів, застави, доручення і тощо.
3	до 39	Приймається рішення про відвантаження товару тільки за передоплатою або за факторинговою схемою

Джерело: систематизовано автором на основі [13]

Термін "аутсорсинг" походить від англійського "outside resource using", що означає використання зовнішніх ресурсів. Початок "епохи аутсорсингу" відносять до 1960-х років, зокрема до 1962 року, коли було засновано компанію Electronic Data System (EDS), яка спеціалізувалася на ІТ-аутсорсингу. У 1989 році концепція стала об'єктом наукових досліджень, а до 2001 року аутсорсингом вважалося лише передання інформаційних функцій зовнішнім підрядникам.

При управлінні дебіторською заборгованістю аутсорсинг дозволяє доручити роботу спеціалізованій організації. Його переваги полягають у можливості ефективно вирішувати завдання, які самотійно виконувати або занадто дорого, або неможливо через нестачу ресурсів.

Сучасні підприємства ринкової інфраструктури пропонують широкий спектр послуг для зовнішнього управління дебіторською заборгованістю - від вузькоспеціалізованих (збирання інформації про контрагентів, стягнення боргів на підставі судових рішень) до комплексних юридичних та факторингових послуг.

Ринок аутсорсингових послуг з управління дебіторською заборгованістю включає послуги кредитних бюро, страхові, кредитні, юридичні, колекторські

та факторингові послуги. Особливу увагу експерти рекомендують приділяти факторинговій діяльності як найбільш ефективному інструменту фінансового менеджменту.

В Україні факторинг традиційно розглядають як операцію, за якою банк або фінансова установа купує дебіторську заборгованість і самостійно стягує борг. Зазвичай такі договори укладають для позбавлення від проблемної заборгованості, викупу кредиту або переміщення цінних активів. В умовах складної економічної ситуації цей вид факторингу досить успішно розвивається.

Поряд з цим існує класичний економічний факторинг, менш відомий широкій аудиторії. Його головна мета - фінансування клієнта та поповнення його обігових коштів. Суть операції полягає в тому, що фінансова установа надає клієнту фінансування (зазвичай до 120 днів) в обмін на відступлення прав вимоги до боржників.

Механізм класичного факторингу простий: фактор виплачує клієнтові аванс до 90% від вартості зобов'язання, а решту - після отримання виплат від боржника. Оплата послуг здійснюється через комісію та відсотки за використання грошей.

Бізнес, який користується класичним факторингом, отримує низку переваг: можливість розширювати ринкову частку, збільшувати прибуток, формувати конкурентні переваги та долати касові розриви. Вартість таких грошей майже така сама, як кредитних, але без необхідності надання поруки чи забезпечення.

Разом з тим, через окремі проблеми (висока концентрація ринку, складність правового регулювання, обмежену прозорість, високі фінансові витрати та низький рівень довіри) використання факторингу для ПрАТ «Полтавський ГЗК» не буде вигідним.

3.2. Рекомендації щодо підвищення ефективності використання активів і пасивів ПрАТ «Полтавський ГЗК»

З аналізу, проведеного в попередньому розділі, можна зробити висновок, що базове підприємство є фінансово стійким. Проте для подальшої діяльності йому слід забезпечити розширене відтворення, що потребує відповідних обсягів основних засобів. Важливо досліджувати реальні інвестиційні проекти, щоб оцінити їхній вплив на кінцевий результат роботи підприємства. Ефективна реалізація інвестиційних проектів сприятиме зростанню чистого прибутку, який стане джерелом поповнення власного капіталу.

Згідно з загальноприйнятими стандартами, інвестиція вважається доцільною, якщо чисте теперішнє значення перевищує нуль, а внутрішня норма доходності вища за вартість капіталу. Щоб уникнути помилок у розрахунках, важливо сформулювати принцип узгодження прогнозу грошового потоку та розрахункової ставки дисконту. Суть цього принципу полягає в тому, що прогноз грошового потоку та оцінка вартості капіталу, прийнята як показник дисконту, повинні бути пов'язані в єдиній розрахунковій схемі. Цей принцип слугуватиме обмежувачем для новачків у використанні технології інвестиційного планування, допомагаючи уникнути помилок. Зокрема, під час розрахунку грошового потоку фінансові витрати (процентні платежі) слід ігнорувати, якщо вартість капіталу визначена як зважена середня вартість.

Існує два підходи до оцінки ефективності інвестицій. Перший, традиційний, оцінює ефективність усього бюджету капіталу. Другий підхід, який аналізує ефективність використання власних коштів інвестора, називається методом власного капіталу. У першому випадку оцінюються грошові потоки проекту та їхня частка в загальних інвестиціях, тоді як у другому – грошові потоки лише для власника, які порівнюються із сумою власного капіталу, використаного для фінансування інвестицій.

Відмінності між цими методами не є принциповими в контексті оцінки результативності інвестицій у вигляді оперативного прибутку. Основна увага

приділяється узгодженню схеми перерахунку операційного прибутку в грошовий потік та розрахункової ставки дисконту. У обох методах початковою позицією для розрахунку грошового потоку є прибуток до відрахування амортизації, процентів і податку на прибуток (EBDIT). Далі розглянемо кожний метод детальніше.

Традиційний метод розрахунку показників ефективності має кілька характерних рис. По-перше, для оцінки чистої теперішньої вартості (NPV) проекту використовується середньозважена вартість капіталу (СЗВК) як показник дисконту. По-друге, при прийнятті рішення на основі методу внутрішньої норми доходності (IRR) значення цієї норми порівнюється з СЗВК. По-третє, у прогнозі грошових потоків не враховуються процентні платежі та погашення основної частини кредитної інвестиції.

З огляду на цю третю особливість, грошові потоки прогнозуються за схемою, де амортизація додається до чистого прибутку, оскільки вона не є грошовим відпливом і включається до валових витрат для цілей оподаткування. Під "вивільненням робочого капіталу" розуміється обсяг інвестицій в оборотні засоби підприємства, пов'язаний із збільшенням дебіторської заборгованості та товарно-матеріальних запасів, які ліквідуються після завершення проекту, що приносить додатковий грошовий потік. Цей потік з'являється лише в останній рік проекту.

Остаточна вартість устаткування також розглядається як додатковий грошовий потік в останній рік проекту, оскільки передбачається, що устаткування буде продано за остаточною вартістю або використано в іншому проекті. Додаткові грошові потоки, пов'язані зі зміною робочого капіталу, виникають, коли основні статті оборотних засобів (дебіторська заборгованість і товарно-матеріальні запаси) та короткострокові зобов'язання (кредиторська заборгованість) змінюються в процесі реалізації проекту, що, в свою чергу, є наслідком зміни обсягу реалізації продукції.

При визначенні грошового потоку не враховуються процентні платежі та погашення основної частини боргу, оскільки дисконтування грошових потоків

здійснюється відповідно до показника дисконту, який дорівнює зваженій середній вартості капіталу, де одним із компонентів є вартість боргу. Усі дисконтовані грошові потоки при визначенні NPV порівнюються із загальною сумою інвестицій, до якої входить кредитна частка фінансових ресурсів, залучених для проекту. Процес дисконтування та подальше порівняння з первісною інвестицією при оцінці IRR відповідають відніманню з грошових потоків доходу інвесторів (прямих і кредитних) і зіставленню сучасних значень грошових потоків з початковим обсягом інвестицій. Таким чином, виключення процентних платежів і сплата основної частини боргу при прогнозуванні грошових потоків призводить до подвійного врахування боргового компонента: один раз у прямому вигляді в таблиці прогнозів грошових потоків, а вдруге під час дисконтування та обчислення NPV.

За схемою власного капіталу розрахунок показників ефективності інвестиційного проекту здійснюється на основі кількох допущень. По-перше, для оцінки NPV проекту використовується вартість власного капіталу, причому в розрахунок включаються лише власні інвестиції. По-друге, при прийнятті рішення на основі показника IRR значення внутрішньої норми доходності проекту порівнюється з вартістю власного капіталу. По-третє, при прогнозуванні грошових потоків враховуються процентні платежі та погашення основної частини кредитної інвестиції.

Ці розрахункові схеми призводять до принципово однакового результату, хоча кількісні оцінки показників ефективності можуть відрізнятися.

З метою підвищення ефективності роботи підприємства, запропонуємо йому оновити окремі об'єкти основних засобів, а саме основне технологічне обладнання. Проте в умовах обмеження фінансових ресурсів та неперервних воєнних дій ПрАТ «Полтавський ГЗК» для мінімізації ризиків доцільно обрати один з можливих проектів. Для базового підприємства пропонується придбати:

1 варіант - завантажники фронтальні місткістю ковша 11 м³ у кількості 3 штуки вартістю 11,065 млн. грн. кожний;

або 2 варіант - автозавантажники «Катерпіллер» у кількості 4 штуки

вартістю 8,105 млн. грн. кожний.

Для обслуговування зазначеного обладнання згідно проектної документації підприємство потребує оборотні кошти: за першим проектом у розмірі 504 тис. грн., а для другого проекту – у розмірі 1568 тис. грн.

Для першого проекту може бути передбачене фінансування за рахунок власного капіталу в обсягах 25000 тис. грн. та позикових коштів в обсягах 8195 тис. грн. за ставкою 23% річних (відсоткова ставка за довгостроковим банківським кредитом обслуговуючого банку).

Для другого проекту: власний капітал в обсягах 25000 тис. грн.; позикові кошти в обсягах 7420 тис. грн. під 23% річних.

Термін експлуатації проектів встановлено на рівні 5 років.

Передбачається, що впровадження будь-якого з цих проектів принесе додатковий щорічний обсяг реалізації в розмірі 44800 тис. грн., постійні витрати без амортизації становлять 1810 тис. грн., змінні – 32600 тис. грн. Амортизація розраховується за прямолінійним методом, причому залишкова вартість обладнання складає 10% від початкової вартості

При розрахунку середньозваженої вартості капіталу (WACC) необхідно врахувати те, що за період дослідження підприємство працювало збитково, а тому не нараховувало дивіденди з чистого прибутку або резервного капіталу, а нерозподілений прибуток використовувався виключно на покриття чистого збитку). Тому вартість фінансування за рахунок нерозподілених прибутків за фінансовою теорією дорівнює вартості фінансування за рахунок власного капіталу [7]. Таким чином, власний капітал для підприємства ПрАТ «Полтавський ГЗК» виступає безкоштовним джерелом фінансування.

За теоріями фінансування позиковий капітал визначається тільки як банківські кредити. Проте для нашого розрахунку як позиковий капітал врахуємо обсяги поточної кредиторської заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями підприємства. Вартість фінансування обраховується як відношення фінансових витрат до середньорічної вартості зобов'язань у 2024 році та дорівнює:

$$784241 * 100\% / ((13706447 + 15118746) / 2) = 5,45\% \text{ річних.}$$

Привілейовані акції підприємство не емітувало. За таких умов розрахунок середньозваженої вартості капіталу матиме наступний вигляд:

Таблиця 3.3

**Розрахунок середньозваженої вартості капіталу для
ПрАТ «Полтавський ГЗК»**

Елемент капіталу	Сума, тис. грн.	Питома вага	Вартість, %
Власний капітал	26675211	0,65	0
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	14412597	0,35	5,45
Всього	41087808	1	x
$WACC = 0,65 * 0 + 0,35 * 5,45 * (1 - 0,18) = 1,56\%$			

Джерело: розраховано автором на основі [45, 46, 47]

Спочатку оцінимо показники ефективності інвестицій за традиційним методом (табл. 3.4):

Таблиця 3.4

**Планування грошових потоків для при закупівлі основних засобів,
тис. грн.**

Роки	0	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	5 рік
Виручка		44800,0	44800,0	44800,0	44800,0	44800,0
Змінні витрати		32600,0	32600,0	32600,0	32600,0	32600,0
Постійні витрати		1810,0	1810,0	1810,0	1810,0	1810,0
1 варіант						
Амортизація		5975,1	5975,1	5975,1	5975,1	5975,1
Залишкова вартість обладнання		-	-	-	-	3319,5
Вивільнення оборотних коштів		-	-	-	-	504,0
Чистий грошовий потік	-33195,0	9286,3	9286,3	9286,3	9286,3	13109,8
Дисконтований грошовий потік	-33195,0	9250,1	9279,0	9178,6	9142,3	12856,8
2 варіант						
Амортизація		5835,6	5835,6	5835,6	5835,6	5835,6
Залишкова вартість обладнання		-	-	-	-	3242,0
Вивільнення оборотних коштів		-	-	-	-	1568,0
Чистий грошовий потік	-32420,0	9251,4	9251,4	9251,4	9251,4	14061,4
Дисконтований грошовий потік	-32420,0	9214,4	9179,2	9144,1	9108,0	13790,0

Джерело: розраховано автором

В результаті розрахунку отримуємо, що для 1 варіанту для даного способу фінансування $NPV = 16511,7$ тис. грн., а внутрішня ставка доходу, визначена за допомогою Microsoft Excel, 14,41%. Для 2 варіанту NPV становить 18015,7 тис. грн., а IRR для проекту становить 15,75%. Тобто для підприємства більш вигідно реалізувати 2 варіант інвестицій

Наступним кроком проаналізуємо проекти методом власного капіталу, проте спочатку необхідно визначити грошові потоки, що виникають у підприємства в результаті залучення додаткових коштів:

Таблиця 3.5

Обслуговування боргу в кожному році при 1 варіанті, тис. грн.

Рік	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	5 рік
Початкова сума боргу	8195,0	7156,7	5879,6	4308,7	2376,6
Погашення основної суми боргу	1038,3	1277,1	1570,9	1932,2	2376,6
Проценти	1884,9	1646,0	1352,3	991,0	546,6
Річні сплати	2923,2	2923,2	2923,2	2923,2	2923,2
Залишкова вартість боргу	7156,7	5879,6	4308,7	2376,6	0,00

Джерело: розраховано автором

Слід відмітити, що сума процентних платежів враховується при визначенні дисконтованого грошового потоку за даним методом.

Амортизація залученого кредиту при реалізації другого проекту подана в таблиці 3.6:

Таблиця 3.6

Обслуговування боргу в кожному році при 2 варіанті, тис. грн.

Рік	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	5 рік
Початкова сума боргу	7420,0	6479,9	5323,5	3901,2	2151,8
Погашення основної суми боргу	940,1	1156,3	1422,3	1749,4	2151,8
Проценти	1706,6	1490,4	1224,4	897,3	494,9
Річні сплати	2646,7	2646,7	2646,7	2646,7	2646,7
Залишкова вартість боргу	6479,9	5323,5	3901,2	2151,8	0,0

Джерело: розраховано автором

Враховуючи процентні платежі та погашення основної суми боргу для проектів відповідні розраховані значення дисконтованих грошових потоків

зведені до таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Планування грошових потоків методом власного капіталу, тис. грн.

Роки	0	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	5 рік
Виручка		44800,0	44800,0	44800,0	44800,0	44800,0
Змінні витрати		32600,0	32600,0	32600,0	32600,0	32600,0
Постійні витрати		1810,0	1810,0	1810,0	1810,0	1810,0
1 варіант						
Амортизація		5975,1	5975,1	5975,1	5975,1	5975,1
Погашення боргу		1038,3	1277,1	1570,9	1932,2	2376,6
Залишкова вартість обладнання						3319,5
Вивільнення оборотних коштів						504,0
Чистий грошовий потік	-33195,0	7872,6	8051,7	8272,0	8543,0	12699,8
Дисконтований грошовий потік	-33195,0	7841,9	7988,9	8176,1	8410,6	12454,7
2 варіант						
Амортизація		5 835,6	5 835,6	5 835,6	5 835,6	5 835,6
Погашення боргу		940,1	1 156,3	1 422,3	1 749,4	2 151,8
Залишкова вартість обладнання						3242,0
Вивільнення оборотних коштів						1568,0
Чистий грошовий потік	-32420,0	7 971,5	7 980,4	8 166,6	8 395,6	13487,2
Дисконтований грошовий потік	-32420,0	7940,4	7918,2	8071,9	8265,5	13226,9

Джерело: розраховано автором

Відповідні розрахунки показали, що NPV для 1 варіанту за методом власного капіталу становить: 11677,3 тис. грн., а внутрішня ставка доходності визначається на рівні 10,17%.

Для 2 варіанту NPV становить 13002,8 тис. грн., а ВСД для цього проекту визначено на рівні 11,40%.

Таким чином, радимо підприємству прийняти другий проект – придбання та введення в дію 4 автозавантажників фірми «Катерпіллер». За ним чиста теперішня вартість має більше значення, що свідчить про більший приріст капіталу ПрАТ «Полтавський ГЗК». Що стосується методу фінансування, то проведені розрахунки свідчать, що підприємство отримує вищу норму прибутку при фінансуванні за рахунок тільки власних коштів.

Враховуючи зазначені вище розрахунки та пропозиції, а також їх вплив

на фінансово-господарську діяльність підприємства та при деяких інших незмінних умовах, можна визначити зміни у балансі ПрАТ «Полтавський ГЗК», які відображено у таблиці 3.8:

Таблиця 3.8

**Агрегований баланс ПрАТ «Полтавський ГЗК»
на плановий рік, тис. грн.**

Актив	На 31.12.2024 року	На кінець планового року	Пасив	На 31.12.2024 року	На кінець планового року
Необоротні активи	16286770	16286802	Власний капітал	24968474	24970074
Оборотні активи	36208694	36210262	Довгострокові зобов'язання	847623	847623
			Поточні зобов'язання	26679367	26679367
Баланс	52495464	52497064	Баланс	52495464	52497064

Джерело: розраховано автором

Таким чином в результаті запропонованих рекомендацій відбудуться зміни у фінансовому стані базового підприємства. Проведемо їх аналіз в таблиці 3.9:

Таблиця 3.9

**Аналіз економічного ефекту від впровадження
пропонованих заходів для ПрАТ «Полтавський ГЗК»**

Показник	Станом на 31.12.2024 р.	Планове значення	Відхилення
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,475	0,476	0,001
Коефіцієнт леверіджу	1,102	1,100	-0,002
Коефіцієнт вартості необоротних активів	0,311	0,312	0,001
Коефіцієнт вартості оборотних активів	0,689	0,688	-0,001
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,357	1,358	0,001

Джерело: розраховано автором

З таблиці видно, що після реалізації запропонованих рекомендацій відбувається покращення всіх коефіцієнтів. Так, на 0,1% зростає коефіцієнт фінансової незалежності підприємства, а коефіцієнт леверіджу знижується на 0,002 одиниці.

Також відбувається незначне зростання питомої ваги необоротних активів у складі майна підприємства.

Для забезпечення розширеного відтворення та оптимізації структури пасивів підприємства необхідним є впровадження реального інвестиційного проекту за рахунок власних коштів ПрАТ «Полтавський ГЗК».

Висновки до розділу 3

Результати аналізу активів і пасивів виявили коло проблем. Для їх розв'язання важливим є поелементне управління. Зокрема для ПрАТ «Полтавський ГЗК» доцільним є проведення ABC-аналізу та його поєднання з XYZ-аналізом. Така система управління запасами дозволить ПрАТ «Полтавський ГЗК» суттєво скоротити витрати на їх утримання та сприятиме загальній економії. Щодо дебіторської заборгованості, то в цьому випадку проведення ABC-аналізу дозволить виділити групи дебіторів, заборгованість яких легше інкасувати. Досвід у сфері управління інкасацією дебіторської заборгованості доводить, що в деяких випадках процедура інкасації потребує найбільшої частки поточних витрат, пов'язаних із процесом її обслуговування. Для зведення цих витрат до мінімуму слід виявляти певну твердість у фінансових стосунках з позичальником.

Що стосується управління необоротними активами, то для забезпечення відтворення ПрАТ «Полтавський ГЗК» доцільно розглянути проекти реальних інвестицій, серед яких для мінімізації ризиків доцільно обрати один з можливих.

Аналіз порівняння двох інвестиційних проектів на основі визначення їх чистої теперішньої вартості показав, що найбільший приріст капіталу очікується базовим підприємством при впровадженні в експлуатацію автозавантажників фірми «Катерпіллер». Фінансування такої операції повинно відбуватись за рахунок власних коштів підприємства.

ВИСНОВКИ

Активи (або майно) – це всі матеріальні та нематеріальні цінності підприємства, в які вкладено капітал, і які використовуються для здійснення господарської діяльності. Вони знаходять своє відображення в звіті за формою №1 “Баланс” у частині, що має назву “Актив”. Існує багато класифікаційних ознак активів. Серед головних слід назвати класифікації активів за формами функціонування капіталу, характером участі у господарському процесі та швидкістю обороту, характером обслуговування окремих видів діяльності, характером фінансових джерел формування, характером володіння, ступенем ліквідності тощо.

Пасиви (або капітал)– це зобов’язання підприємства, що виникають внаслідок попередніх подій і оплата яких очікується в результаті вибуття ресурсів, що містять економічну вигоду. Вони знаходять своє відображення в звіті за формою №1 “Баланс” у частині, що має назву “Пасив”. Капітал підприємства класифікують за різними ознаками. В цілому пасиви підприємства за належністю розділяються на власний та позиковий капітал, які мають свої позитивні та негативні особливості, що необхідно враховувати під час формування джерел фінансування підприємства.

Сьогодні виокремлюються декілька етапів аналізу активів та пасивів підприємства. Спочатку необхідно оцінити динаміку загального обсягу і основних складових елементів майна та джерел його формування; визначити співвідношення між необоротними та оборотними активами, а також між власним і позиковим капіталом і їх тенденції; а також дослідити структуру всіх активів і пасивів.

Наступним кроком розглядається система коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства, яка визначена структурою його пасивів. При проведенні такого аналізу розраховуються і вивчаються в динаміці такі основні коефіцієнти, як коефіцієнт автономії, фінансування, загальної заборгованості,

постійного капіталу. Також оцінюється ефективність використання капіталу в цілому і окремих його елементів за допомогою коефіцієнтів рентабельності, оборотності тощо.

В роботі досліджено діяльність ПрАТ «Полтавський гірничо-збагачувальний комбінат», який є одним з найбільшим українським експортером залізрудних окатків до Європи.

Останні роки не були сприятливими для підприємства. Так, зміна обсягів активів ПрАТ «Полтавський ГЗК» має загальну тенденцію до скорочення. При цьому необоротні активи скорочувались у 2022 та 2024, хоча у 2023 році мало місце їх зростання, а оборотні активи мали протилежну динаміку.

Зміни в необоротних активах підприємства викликані змінами вартості основних засобів підприємства. Відбувається зростання вартості основних засобів на 8% та 29% відповідно у 2022-2023 роках, але негативним можна вважати скорочення незавершених капітальних інвестицій за весь період, та особливо у 2022 році. Саме ці статті є найвагомішими у необоротному капіталі.

В цілому в структурі активів весь час найбільшу питому вагу займають оборотні активи.

У складі оборотних активів привертає увагу змінна динаміка запасів зростання у 2022 та 2024 роках та скорочення у 2023 році. Таку ж динаміку має дебіторська заборгованість. При цьому у її складі обсяги дебіторська заборгованість за розрахунками є значно меншими за товарну складову. І саме дебіторська заборгованість протягом періоду дослідження є превалюючою статтею.

При оцінці джерел фінансування оборотних активів ПрАТ «Полтавський ГЗК» привертає увагу додатне значення власних оборотних коштів. Порівняння ВОК з запасами показує, що залишається надлишок власних фінансових ресурсів. Хоча цієї суми повністю не вистачає на покриття дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, проте можна визначити, що ПрАТ «Полтавський ГЗК» використовує консервативну політику фінансування оборотних активів.

Власний капітал підприємства в цілому протягом періоду дослідження скорочується, а зростають поточні зобов'язання.

У складі власного капіталу незмінними є зареєстрований, резервний та додатковий капітал, а всі зміни зумовлюються нерозподіленими прибутками, які значно скорочуються протягом усього періоду дослідження: на 25%, 21% та на 15% відповідно.

Починаючи з 2022 року чистий дохід від реалізації та собівартість продукції ПрАТ «Полтавський ГЗК» поступово скорочувались. Динаміка операційних доходів та витрат є несприятливою, в результаті чого підприємство у 2023 році отримує операційний збиток, який в наступному році зростає. Також значними є і фінансові витрати, в наслідок чого у 2022-2024 роках формується від'ємний фінансовий результат до оподаткування та чистий збиток.

Навпаки позиковий капітал щороку зростає. У складі поточних зобов'язань та забезпечень збільшуються поточні забезпечення та інші поточні зобов'язання, проте найбільшою та динамічною статтею є поточна кредиторська заборгованість.

В структурі пасивів ПрАТ «Полтавський ГЗК» на початку дослідження переважна частка належить власному капіталу, але негативним є її поступове скорочення.

В цілому за період динаміка ділової активності ПрАТ «Полтавський ГЗК» має неоднозначний характер. У 2023 році знижується оборотність активів та пасивів підприємства як в цілому, так і за елементами, але у 2024 році ситуація покращується, що викликано як раз змінами чистої виручки підприємства.

ПрАТ «Полтавський ГЗК» є ліквідним в короткостроковому періоді, тобто підприємство може погасити свою поточну заборгованість за рахунок своїх поточних активів. Це підтверджується тенденціями розрахованих коефіцієнтів ліквідності, значення яких протягом 2022–2024 років залишалось у межах нормативу або перевищувало його.

Оцінюючи баланс в цілому, слід відмітити його неліквідність, що також

визначає неліквідність підприємства.

Що стосується довгострокової платоспроможності, то вона суттєво погіршується на кінець 2024 року. Зокрема, коефіцієнт автономії становить лише 48%, що нижче критичного значення.

Результати аналізу активів і пасивів виявили коло проблем. Для їх розв'язання важливим є поелементне управління. Зокрема для ПрАТ «Полтавський ГЗК» доцільним є проведення ABC-аналізу та його поєднання з XYZ-аналізом. Така система управління запасами дозволить ПрАТ «Полтавський ГЗК» суттєво скоротити витрати на їх утримання та сприятиме загальній економії. Щодо дебіторської заборгованості, то в цьому випадку проведення ABC-аналізу дозволить виділити групи дебіторів, заборгованість яких легше інкасувати. Досвід у сфері управління інкасацією дебіторської заборгованості доводить, що в деяких випадках процедура інкасації потребує найбільшої частки поточних витрат, пов'язаних із процесом її обслуговування. Для зведення цих витрат до мінімуму слід виявляти певну твердість у фінансових стосунках з позичальником.

Що стосується управління необоротними активами, то для забезпечення відтворення ПрАТ «Полтавський ГЗК» доцільно розглянути проекти реальних інвестицій, серед яких для мінімізації ризиків доцільно обрати один з можливих.

Аналіз порівняння двох інвестиційних проектів на основі визначення їх чистої теперішньої вартості показав, що найбільший приріст капіталу очікується базовим підприємством при впровадженні в експлуатацію автозавантажників фірми «Катерпіллер». Фінансування такої операції повинно відбуватись за рахунок власних коштів підприємства. Проведені дослідження після змін у складі фінансових ресурсів виявили, що підприємство покращує відповідні показники.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бігдан І. А., Лачкова Л. І., Лачкова В. М., Жилякова О. В. Фінансовий менеджмент: елект. навч. посіб. Х. : ХДУХТ, 2017. 197 с.
2. Біла О.Г. Фінансове планування і фінансова стабільність підприємств. Фінанси України. 2007. № 4. 119 с.
3. Бланк І. А. Фінансовий менеджмент: навч. курс. К.: Ельга, Ніка-Центр, 2005. 656 с.
4. Брейлі Р., Майерс С. Принципи корпоративних фінансів. М.: Олімп-Бізнес, 2004.
5. Брігхем Є. Основи фінансового менеджменту. Київ : Молодь, 1997. 1000 с.
6. Бурдонос Л. І., Виноградня В. М. Управління активами підприємства в сучасних умовах. Scientific Collection «InterConf». 2023. № 160. С. 37–43
7. Глущенко В., Кравець А. Оптимізація структури капіталу акціонерних товариств на основі багатокритеріального підходу як напрям удосконалення фінансово-кредитного механізму їх розвитку. URL: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/14101/1/8_49–56_Vis_725_Ekonomika.pdf (дата звернення 09.05.2025р.)
8. Голдун І.С. Управління оборотними активами підприємств. URL: <http://www.ukr.vipreshebnik.ru/fin-meb/4530-upravlinnya-oborotnimi-aktivami-pidpriemstv.html> (дата звернення 02.04.2025р.)
9. Грабовецький Б.Є. Фінансовий аналіз та звітність : навчальний посібник / Б.Є. Грабовецький, І.В. Шварц. – Вінниця: ВНТУ, 2011. – 281 с.
10. Дема Д. І., Дорохова Л. М., Веленчук О. М. Фінансовий менеджмент : підруч. Житомир: ЖНАЕУ, 2018. 320 с.
11. Дуброва Н. П., Лисуха І. В. Аналіз структури оборотних активів та ефективності їх використання на підприємстві. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2020. № 18(2). С. 13-18.

12. Єгорова О.В., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник Ю.М. Економічний аналіз: навч. посіб. Полтава : РВВД ПДАА, 2018. 290 с.
13. Зардова Я.В. Дослідження ефективності використання оборотних активів підприємств. *Ефективна економіка*. 2023. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_4_50 (дата звернення 01.04.2025р.)
14. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2001. – 152 с.
15. Історія економічних вчень : підручник / за ред. Тарасевича В.М., Петруні Ю.С. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 352 с
16. Камінська І. М., Дорош В. Ю. Активи підприємства: морфологічний аналіз категорії, склад та класифікація. *Економічний форум*. 2019. № 3. С. 136–143.
17. Клименко С.М. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навч. посіб. К.: КНЕУ, 2008. 520 с.
18. Кнейслер О. В., Квасовський О. Р., Ніпаліді О. Ю. Фінансовий менеджмент : підруч. Тернопіль : Вид-во «Економічна думка», 2018. 478 с.
19. Ковальчук Н. О. Узагальнення та систематизація наукових підходів до визначення поняття «активи». *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2011. Вип. 3. С. 34-40. URL: http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2011/v3/NV-2011-V3_5.pdf (дата звернення 28.03.2025р.).
20. Козаченко Л.А., Жакоті А.Б. Активи підприємства як об'єкт фінансового управління. *Миколаївський міжрегіональний інститут розвитку людини ВНЗ «Університет Україна»*. URL: http://www.rusnauka.com/1_NIO_2013/Economics/10_124520.doc.htm (дата звернення 01.04.2025р.)
21. Константюк Н., Когут І. Основні аспекти управління активами підприємства. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/18073/2/ConfFMNES_2016_Konstantiuk_N-Key_aspects_of_enterprise_85-87.pdf (дата звернення 02.04.2025р.)

22. Крамаренко Г.О. Фінансовий менеджмент: підруч. / Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна. – К.: ЦНЛ, 2009. – 520 с.

23. Кремень О.І. Комплексний аналіз ефективності управління активами підприємства. *Бізнес-Інформ.* 2019. №8. С. 202-210. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2019_8_29 (дата звернення 09.04.2025р.)

24. Крупка М. І., Ковалюк О. М., Коваленко В. М. та ін. Фінансовий менеджмент: підруч. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.

25. Купріна Н.М., Ступницька Т.М., Величко О.М. Особливості фінансового аналізу найбільш важливих груп активів в системі управління діяльністю підприємства. *Економіка харчової промисловості.* 2022. Т. 14, Вип. 2. С. 58-67.

26. Левкович О. В., Климова В. А. Управління активами підприємства в сучасних умовах. *Ефективна економіка.* 2023. №2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_2_49 (дата звернення 02.04.2025р.)

27. Мельничук Г.С., Данугян К.А. Організація процесу ефективного управління оборотними та необоротними активами підприємства. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Економічні науки.* 2022. № 10. С. 37-42

28. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навчальний посібник. – Київ: Вища школа, 2003. – 278 с.

29. Момот Т. В., Безугла В. О., Тараруєв Ю. О., Кадничанський М. В., Чалий І. Г. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. К. : Цент учбової літератури, 2011. 712 с.

30. Олександренко І. Управління активами виробничих підприємств. *Економічний форум.* 2022. № 4. С. 108-114.

31. Опарін В.М. Фінанси: навч. посіб. – 2-ге вид., [перероб. і доп.]. К.: Вид-во КНЕУ, 2002. – 240 с.

32. Петик Л.О., Фелісеєв В.А. Ділова активність промислових підприємств України. *Економічний простір.* 2022. № 181. С. 188-191.

33. Петруня Н. В. Концептуальні підходи до визначення сутності активів

підприємств. Економічні інновації. 2010. Вип. 41. С. 186-194. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/konceptualni-pidhodi-do-viznachennya-sutnosti-aktiviv-pidpriemstv.html> (дата звернення 01.04.2025р.).

34. Поддєрьогін А.М., Бабяк Н.Д., Білик М. Д. та ін. Фінансовий менеджмент: підруч. К.: КНЕУ, 2017. 534 с.

35. Пономарьов Д.Е. Капітал підприємства: сутність та аналіз формування і використання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 5. С. 53–58.

36. ПрАТ «Полтавський ГЗК»: Офіційний сайт. URL: <https://www.ferrexpo.ua/>

37. ПрАТ «Полтавський ГЗК»: Фінансова звітність за 2022 рік URL: https://clarity-project.info/edr/00191282/yearly-finances?current_year=2022 (дата звернення 09.04.2025р.)

38. ПрАТ «Полтавський ГЗК»: Фінансова звітність за 2023 рік URL: https://clarity-project.info/edr/00191282/yearly-finances?current_year=2023 (дата звернення 09.04.2025р.)

39. ПрАТ «Полтавський ГЗК»: Фінансова звітність за 2024 рік URL: https://clarity-project.info/edr/00191282/yearly-finances?current_year=2024 (дата звернення 09.04.2025р.)

40. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 01.04.2025р.).

41. Рибіцька А.В. Управління капіталом підприємства на основі оптимізації структури позикового капіталу. *Фінансовий простір*. 2014. №2. С.144-148.

42. Селезньов В.В. Основи ринкової економіки України : навч. посіб. 2-е вид., перероб. і доп. К.: А.С.К., 2002. – 656 с.

43. Скаско О. І., Майор О. В., Тимчишин-Чемерис Ю. В., Нашкерська М. М., Виклюк М. М., Килин О. В., Атаманчук З. А., Свелеба Н. А. Фінансовий

менеджмент: навч. посіб. Львів : Растр-7, 2018.

44. Слав'юк Р.А. Управління структуруванням власного капіталу акціонерних товариств: монографія / Р.А. Слав'юк, Н.М. Чиж. К.: УБС НБУ, 2009. 358 с.

45. Сопко В.В. Бухгалтерський облік капіталу підприємства: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2006. – 526 с.

46. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навчальний посібник. Київ : Київський національний економічний університет, 2003. 554 с.

47. Філімоненков О.С. Фінанси підприємства: навчальний посібник. К.: Ельга, Ніка-Центр, 2012. – 360 с.

48. Філіна Г.І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібн. 2-ге вид., перероб. та допов. К.: Центр учбової літератури, 2013. С. 320.

49. Фінансовий аналіз: навч. посібник / уклад.: Н.Л. Марусяк. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 172 с.

50. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / за заг. ред. Школьник І.О. [І.О. Школьник, І.М. Боярко, О.В. Дейнека та ін.. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 368 с.

51. Фінансовий менеджмент / За ред. Г.Г. Кірейцева. – Вид. 3-є перероб. і доп. К.: ЦНЛ, 2004. 531 с.

52. Хомюк А.О. Удосконалення управління формуванням та використанням капіталу URL: <http://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2016/paper/view/1065> (дата звернення 02.04.2025р.)

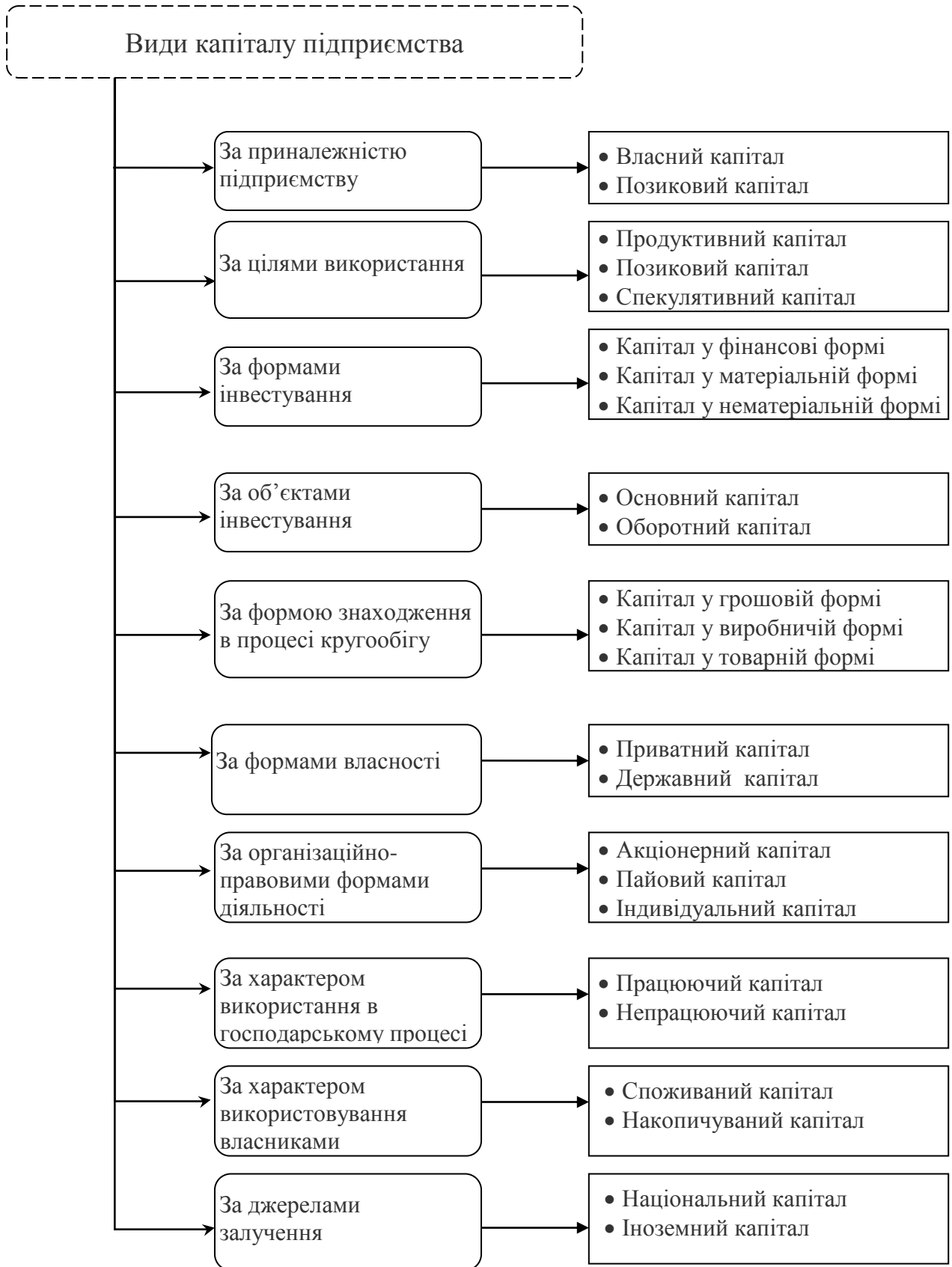
53. Швиданенко Г. О., Шевчук Н. В. Управління капіталом підприємства. Київ: ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана», 2006. 440 с.

54. Шевченко Н. В., Мельник С. І. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник у схемах і таблицях. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 224с.

55. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: підручник. 2-ге вид., стер. К.: Знання, 2014. 375 с.

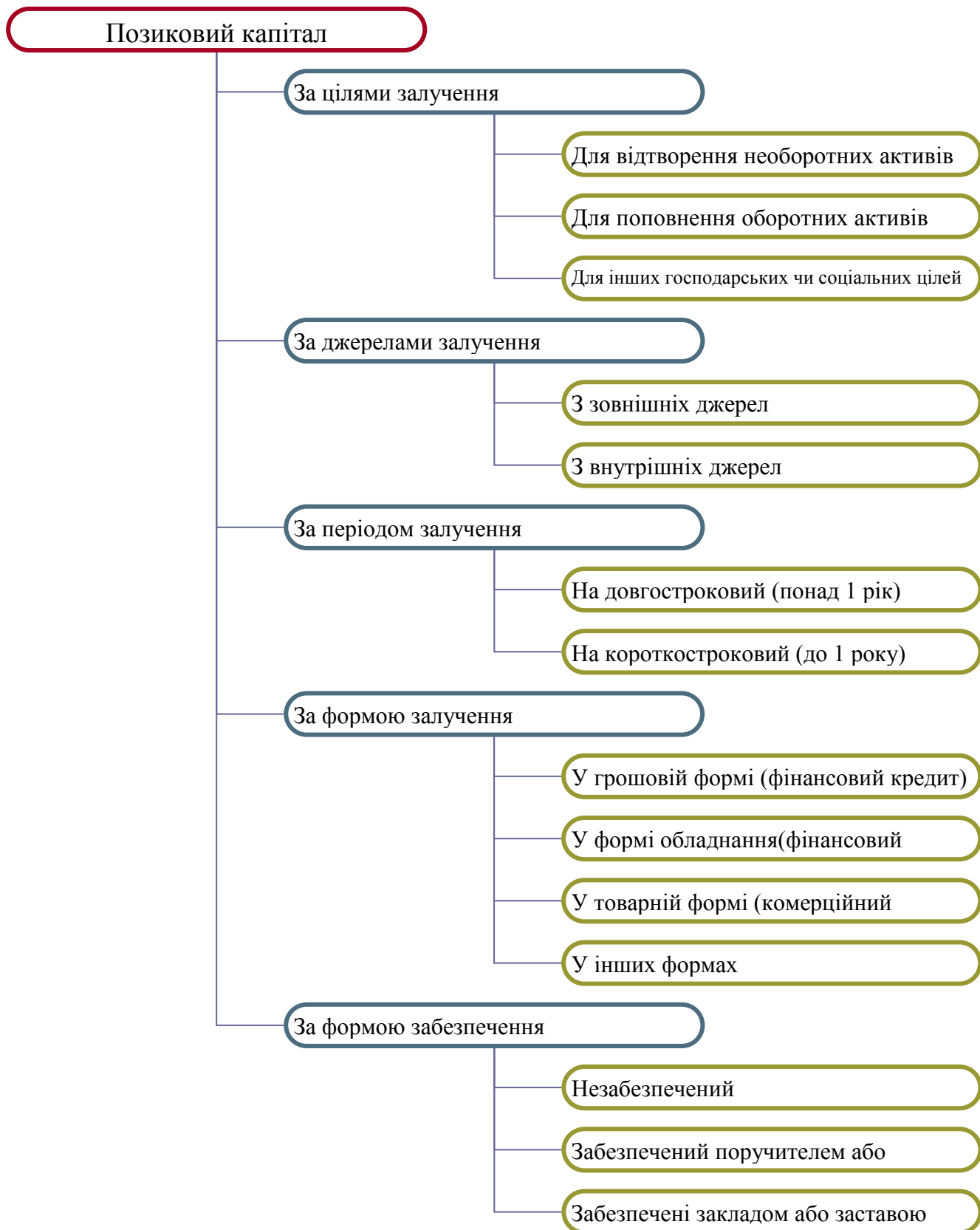
ДОДАТОК А1

Класифікація видів капіталу за основними ознаками

ДОДАТОК А2

Класифікація позикового капіталу

ДОДАТОК Б1

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПОЛТАВСЬКИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ»
ЄДРПОУ 00191282

Фінансова звітність за 2022 рік

Дата звіту	26.07.2023
Період	2022 рік, 12 міс
Бухгалтер	Свсюкова Ірина Миколаївна
КАТОТТГ	UA53020030010087471
Кількість працівників	5 534

Баланс (Звіт про фінансовий стан)**Актив**

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	274 147	170 757
первісна вартість	1001	364 188	291 664
накопичена амортизація	1002	90 041	120 907
Незавершені капітальні інвестиції	1005	12 371 981	3 791 363
Основні засоби	1010	9 703 501	10 529 157
первісна вартість	1011	17 563 268	19 979 845
знос	1012	7 859 767	9 450 688
Інвестиційна нерухомість	1015	25 580	25 029
первісна вартість	1016	34 181	34 789
знос	1017	8 601	9 760
Довгострокові біологічні активи	1020	0	
первісна вартість	1021	0	
накопичена амортизація	1022	0	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	194 777	191 824
інші фінансові інвестиції	1035	37 896	37 896
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	

Відстрочені податкові активи	1045	472 028	206 296
Гудвіл	1050	0	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	
Інші необоротні активи	1090	428 869	508 397
Усього за розділом I	1095	23 508 779	15 460 719
II. Оборотні активи Запаси	1100	3 392 087	4 495 300
Виробничі запаси	1101	2 523 615	3 391 415
Незавершене виробництво	1102	142 838	181 575
Готова продукція	1103	724 418	859 196
Товари	1104	1 216	63 113
Поточні біологічні активи	1110	0	
Депозити перестраховування	1115	0	
Векселі одержані	1120	0	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	27 162 698	27 022 702
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	865 273	341 918
з бюджетом	1135	556 113	2 022 133
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	160 980
з нарахованих доходів	1140	114 060	118 683
із внутрішніх розрахунків	1145	0	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	9 116	56 902
Поточні фінансові інвестиції	1160	517 263	
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 169 352	1 446 344
Готівка	1166	19	8
Рахунки в банках	1167	1 169 333	1 446 336
Витрати майбутніх періодів	1170	21 047	11 783
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	
резервах незароблених премій	1183	0	
інших страхових резервах	1184	0	
Інші оборотні активи	1190	0	
Усього за розділом II	1195	33 807 009	35 515 765

III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	
Баланс	1300	57 315 788	50 976 484

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 087 600	3 087 600
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	
Капітал у дооцінках	1405	-255 323	-116 081
Додатковий капітал	1410	4 182 890	4 182 890
Емісійний дохід	1411	4 182 401	4 182 890
Накопичені курсові різниці	1412	0	
Резервний капітал	1415	463 140	463 140
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	35 295 942	26 161 776
Неоплачений капітал	1425	0	
Вилучений капітал	1430	0	
Інші резерви	1435	0	
Усього за розділом I	1495	42 774 249	33 779 325
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	
Пенсійні зобов'язання	1505	585 605	482 969
Довгострокові кредити банків	1510	0	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	60 955	63 081
Довгострокові забезпечення	1520	84 677	138 783
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	
Цільове фінансування	1525	0	
Благодійна допомога	1526	0	
Страхові резерви	1530	0	
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	
резерв незароблених премій	1533	0	
інші страхові резерви	1534	0	
Інвестиційні контракти	1535	0	
Призовий фонд	1540	0	

Резерв на виплату джек-поту	1545	0	
Усього за розділом II	1595	731 237	684 833
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	
Векселі видані	1605	0	
Поточна кредиторська заборгованість за:	1610	11 139 782	13 234 932
довгостроковими зобов'язаннями			
товари, роботи, послуги	1615	1 540 037	2 113 190
розрахунками з бюджетом	1620	834 161	59 839
у тому числі з податку на прибуток	1621	633 811	
розрахунками зі страхування	1625	15 897	8 805
розрахунками з оплати праці	1630	62 448	28 735
за одержаними авансами	1635	3 530	1 634
за розрахунками з учасниками	1640	0	
із внутрішніх розрахунків	1645	0	
за страховою діяльністю	1650	0	
Поточні забезпечення	1660	179 466	202 702
Доходи майбутніх періодів	1665	136	127
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	
Інші поточні зобов'язання	1690	34 845	862 362
Усього за розділом III	1695	13 810 302	16 512 326
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	
Баланс	1900	57 315 788	50 976 484

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	22 513 941	44 243 547

Чисті зароблені страхові премії	2010		0
Премії підписані, валова сума	2011		0
Премії, передані у перестраховання	2012		0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	16 258 825	18 580 246
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0
Валовий: прибуток	2090	6 255 116	25 663 301
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0
Інші операційні доходи	2120	9 204 698	2 676 760
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0
Адміністративні витрати	2130	964 769	951 352
Витрати на збут	2150	2 954 782	2 776 330
Інші операційні витрати	2180	4 237 023	3 689 411
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	7 303 240	20 922 968
Дохід від участі в капіталі	2200	21 722	121 821
Інші фінансові доходи	2220	6 360	11 323
Інші доходи	2240	213 015	2 640 931
Дохід від благодійної допомоги	2241		0
Фінансові витрати	2250	207 197	364 117
Втрати від участі в капіталі	2255		0
Інші витрати	2270	15 163 139	8 474 108

Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		14 858 818
збиток	2295	7 825 999	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-1 308 167	-3 816 989
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		11 041 829
збиток	2355	9 134 166	

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		0
Накопичені курсові різниці	2410		0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		0
Інший сукупний дохід	2445	139 242	196 623
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	139 242	196 623
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	139 242	196 623
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-8 994 924	11 238 452

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	2 748 400	4 909 991
Витрати на оплату праці	2505	1 401 331	1 528 676
Відрахування на соціальні заходи	2510	261 521	356 157
Амортизація	2515	1 806 486	1 978 774
Інші операційні витрати	2520	13 276 567	17 210 186

Разом	2550	19 494 305	25 983 784
-------	------	------------	------------

Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Середньорічна кількість простих акцій	2600	310 000 000	310 000 000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	310 000 000	310 000 000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-29.47	35.62
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-29.47	35.62
Дивіденди на одну просту акцію	2650		0

ДОДАТОК Б2

Фінансова звітність за 2023 рік

Дата звіту	06.06.2024
Період	2023 рік, 12 міс
Бухгалтер	Валіулiна Наталiя Анатолiївна
КАТОТТГ	UA53020030010087471
Кількість працівників	4 780

Баланс (Звіт про фінансовий стан)**АКТИВ**

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	170 757	131 234
первісна вартість	1001	291 664	280 431
накопичена амортизація	1002	120 907	149 197
Незавершені капітальні інвестиції	1005	3 791 363	3 446 752
Основні засоби	1010	10 529 157	13 555 415
первісна вартість	1011	19 979 845	24 426 470
знос	1012	9 450 688	10 871 055
Інвестиційна нерухомість	1015	25 029	24 093
первісна вартість	1016	34 789	34 789
знос	1017	9 760	10 696
Довгострокові біологічні активи	1020	0	
первісна вартість	1021	0	
накопичена амортизація	1022	0	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	191 824	181 905
інші фінансові інвестиції	1035	37 896	37 896
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	
Відстрочені податкові активи	1045	206 296	96 621
Гудвіл	1050	0	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	

Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	
Інші необоротні активи	1090	508 397	461 627
Усього за розділом I	1095	15 460 719	17 935 543
II. Оборотні активи Запаси	1100	4 495 300	4 315 437
Виробничі запаси	1101	3 391 415	2 948 483
Незавершене виробництво	1102	181 575	581 143
Готова продукція	1103	859 196	782 811
Товари	1104	63 113	2 999
Поточні біологічні активи	1110	0	
Депозити перестраховання	1115	0	
Векселі одержані	1120	0	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	27 022 702	27 236 416
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	341 918	673 480
з бюджетом	1135	2 033 857	502 167
у тому числі з податку на прибуток	1136	172 704	80 932
з нарахованих доходів	1140	118 683	118 683
із внутрішніх розрахунків	1145	0	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	56 902	131 675
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 446 344	17 435
Готівка	1166	8	22
Рахунки в банках	1167	1 446 336	17 413
Витрати майбутніх періодів	1170	11 783	57 486
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	
резервах незароблених премій	1183	0	
інших страхових резервах	1184	0	
Інші оборотні активи	1190	0	
Усього за розділом II	1195	35 527 489	33 052 779
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	2 485
Баланс	1300	50 988 208	50 990 807

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 087 600	3 087 600
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	
Капітал у дооцінках	1405	-116 081	-68 799
Додатковий капітал	1410	4 182 890	4 182 890
Емісійний дохід	1411	4 182 890	4 182 890
Накопичені курсові різниці	1412	0	
Резервний капітал	1415	463 140	463 140
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	26 153 319	20 717 117
Неоплачений капітал	1425	0	
Вилучений капітал	1430	0	
Інші резерви	1435	0	
Усього за розділом I	1495	33 770 868	28 381 948
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	
Пенсійні зобов'язання	1505	482 969	476 008
Довгострокові кредити банків	1510	0	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	63 081	96
Довгострокові забезпечення	1520	138 783	76 106
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	
Цільове фінансування	1525	0	
Благодійна допомога	1526	0	
Страхові резерви	1530	0	
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	
резерв незароблених премій	1533	0	
інші страхові резерви	1534	0	
Інвестиційні контракти	1535	0	
Призовий фонд	1540	0	
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	
Усього за розділом II	1595	684 833	552 210
III. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	0	

Векселі видані	1605	0	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	13 234 932	13 706 447
товари, роботи, послуги	1615	2 133 065	877 225
розрахунками з бюджетом	1620	60 145	104 570
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	
розрахунками зі страхування	1625	8 805	9 105
розрахунками з оплати праці	1630	28 735	47 368
за одержаними авансами	1635	1 634	1 121
за розрахунками з учасниками	1640	0	
із внутрішніх розрахунків	1645	0	
за страховою діяльністю	1650	0	
Поточні забезпечення	1660	202 702	5 053 162
Доходи майбутніх періодів	1665	127	118
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	
Інші поточні зобов'язання	1690	862 362	2 257 533
Усього за розділом III	1695	16 532 507	22 056 649
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	
Баланс	1900	50 988 208	50 990 807

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	15 065 640	22 513 941
Чисті зароблені страхові премії	2010		0
Премії підписані, валова сума	2011		0
Премії, передані у перестраховання	2012		0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0

Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	11 382 712	16 258 825
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0
Валовий: прибуток	2090	3 682 928	6 255 116
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0
Інші операційні доходи	2120	2 335 833	9 204 698
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0
Адміністративні витрати	2130	900 308	964 769
Витрати на збут	2150	2 346 928	2 954 782
Інші операційні витрати	2180	6 996 065	4 237 023
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		7 303 240
збиток	2195	4 224 540	
Дохід від участі в капіталі	2200		21 722
Інші фінансові доходи	2220	8 870	6 360
Інші доходи	2240	342 104	213 015
Дохід від благодійної допомоги	2241		0
Фінансові витрати	2250	362 937	207 197
Втрати від участі в капіталі	2255		0
Інші витрати	2270	1 018 432	15 163 139
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0
збиток	2295	5 254 935	7 825 999

Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-189 724	-1 308 167
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0
збиток	2355	5 444 659	9 134 166

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		0
Накопичені курсові різниці	2410		0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		0
Інший сукупний дохід	2445	47 282	139 242
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	47 282	139 242
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	47 282	139 242
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-5 397 377	-8 994 924

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	1 939 938	2 748 400
Витрати на оплату праці	2505	1 285 180	1 401 331
Відрахування на соціальні заходи	2510	237 072	261 521
Амортизація	2515	1 611 748	1 806 486
Інші операційні витрати	2520	9 766 090	13 276 567
Разом	2550	14 840 028	19 494 305

Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період
-------------	-----------	------------------------	-----------------------

			попереднього року, грн
Середньорічна кількість простих акцій	2600	310 000 000	310 000 000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	310 000 000	310 000 000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-17.56	-29.47
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-17.56	-29.47
Дивіденди на одну просту акцію	2650		0

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

Рух коштів у результаті операційної діяльності

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	0	0

Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	0	0

Рух коштів у результаті фінансової діяльності

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	0	0
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	0	0
Залишок коштів на кінець року	3415	0	0

ДОДАТОК БЗ

Фінансова звітність за 2024 рік

Дата звіту	04.04.2025
Період	2024 рік, 12 міс
Бухгалтер	Валіуліна Наталія Анатоліївна
КАТОТТГ	UA53020030010087471
Кількість працівників	4 353

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

АКТИВ

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	131 234	126 336
первісна вартість	1001	280 431	286 705
накопичена амортизація	1002	149 197	160 369
Незавершені капітальні інвестиції	1005	3 446 752	2 616 077
Основні засоби	1010	13 555 415	12 794 059
первісна вартість	1011	24 426 470	25 636 257
знос	1012	10 871 055	12 842 198
Інвестиційна нерухомість	1015	24 093	22 628
первісна вартість	1016	34 789	34 033
знос	1017	10 696	11 405
Довгострокові біологічні активи	1020	0	
первісна вартість	1021	0	
накопичена амортизація	1022	0	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	181 905	273 525
інші фінансові інвестиції	1035	37 896	37 896
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	
Відстрочені податкові активи	1045	96 621	4 285
Гудвіл	1050	0	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	

Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	
Інші необоротні активи	1090	461 627	411 964
Усього за розділом I	1095	17 935 543	16 286 770
II. Оборотні активи Запаси	1100	4 315 437	4 641 844
Виробничі запаси	1101	2 948 483	3 293 179
Незавершене виробництво	1102	581 143	257 474
Готова продукція	1103	782 811	1 089 689
Товари	1104	2 999	1 502
Поточні біологічні активи	1110	0	
Депозити перестраховання	1115	0	
Векселі одержані	1120	0	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	27 236 416	28 619 786
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	673 480	402 890
з бюджетом	1135	502 167	845 787
у тому числі з податку на прибуток	1136	80 932	195 597
з нарахованих доходів	1140	118 683	113 238
із внутрішніх розрахунків	1145	0	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	131 675	1 442 789
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	
Гроші та їх еквіваленти	1165	17 435	58 815
Готівка	1166	22	25
Рахунки в банках	1167	17 413	58 790
Витрати майбутніх періодів	1170	57 486	83 545
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	
резервах незароблених премій	1183	0	
інших страхових резервах	1184	0	
Інші оборотні активи	1190	0	
Усього за розділом II	1195	33 052 779	36 208 694
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	2 485	
Баланс	1300	50 990 807	52 495 464

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 087 600	3 087 600
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	
Капітал у дооцінках	1405	-68 799	-328 357
Додатковий капітал	1410	4 182 890	4 182 890
Емісійний дохід	1411	4 182 890	4 182 890
Накопичені курсові різниці	1412	0	
Резервний капітал	1415	463 140	463 140
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	20 717 117	17 563 201
Неоплачений капітал	1425	0	
Вилучений капітал	1430	0	
Інші резерви	1435	0	
Усього за розділом I	1495	28 381 948	24 968 474
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	
Пенсійні зобов'язання	1505	476 008	764 313
Довгострокові кредити банків	1510	0	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	96	
Довгострокові забезпечення	1520	76 106	83 310
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	
Цільове фінансування	1525	0	
Благодійна допомога	1526	0	
Страхові резерви	1530	0	
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	
резерв незароблених премій	1533	0	
інші страхові резерви	1534	0	
Інвестиційні контракти	1535	0	
Призовий фонд	1540	0	
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	
Усього за розділом II	1595	552 210	847 623
III. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	0	

Векселі видані	1605	0	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	13 706 447	15 118 746
товари, роботи, послуги	1615	877 225	2 517 342
розрахунками з бюджетом	1620	104 570	232 189
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	9 105	19 555
розрахунками з оплати праці	1630	47 368	65 355
за одержаними авансами	1635	1 121	505
за розрахунками з учасниками	1640	0	
із внутрішніх розрахунків	1645	0	
за страховою діяльністю	1650	0	
Поточні забезпечення	1660	5 053 162	5 123 780
Доходи майбутніх періодів	1665	118	109
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	
Інші поточні зобов'язання	1690	2 257 533	3 601 786
Усього за розділом III	1695	22 056 649	26 679 367
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	
Баланс	1900	50 990 807	52 495 464

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	23 707 648	15 065 640
Чисті зароблені страхові премії	2010		0
Премії підписані, валова сума	2011		0
Премії, передані у перестраховання	2012		0

Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	19 916 574	11 382 712
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0
Валовий: прибуток	2090	3 791 074	3 682 928
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0
Інші операційні доходи	2120	6 919 981	2 335 833
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0
Адміністративні витрати	2130	1 095 904	900 308
Витрати на збут	2150	2 800 751	2 346 928
Інші операційні витрати	2180	1 832 783	6 996 065
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	4 981 617	
збиток	2195		4 224 540
Дохід від участі в капіталі	2200	91 620	0
Інші фінансові доходи	2220	4 056	8 870
Інші доходи	2240	25 181	342 104
Дохід від благодійної допомоги	2241		0
Фінансові витрати	2250	784 241	362 937
Втрати від участі в капіталі	2255		0
Інші витрати	2270	7 087 599	1 018 432
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0

збиток	2295	2 769 366	5 254 935
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-384 550	-189 724
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0
збиток	2355	3 153 916	5 444 659

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		0
Накопичені курсові різниці	2410		0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		0
Інший сукупний дохід	2445	-259 558	47 282
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-259 558	47 282
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-259 558	47 282
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-3 413 474	-5 397 377

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	3 629 083	1 939 938
Витрати на оплату праці	2505	1 633 149	1 285 180
Відрахування на соціальні заходи	2510	305 484	237 072
Амортизація	2515	2 159 892	1 611 748
Інші операційні витрати	2520	16 373 787	9 766 090
Разом	2550	24 101 395	14 840 028

Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва рядка	Код	За звітний	За
-------------	-----	------------	----

	рядка	період, грн	аналогічний період попереднього року, грн
Середньорічна кількість простих акцій	2600	310 000 000	310 000 000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	310 000 000	310 000 000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-10.17	-17.56
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-10.17	-17.56
Дивіденди на одну просту акцію	2650		0